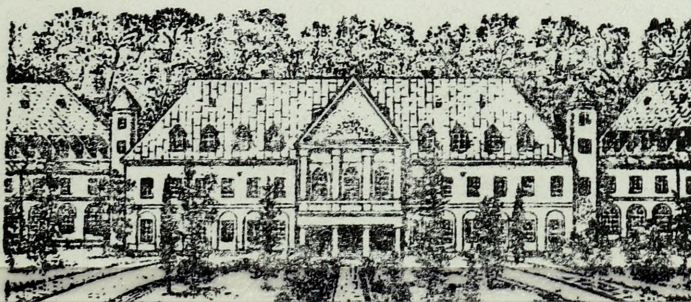

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Henryk GETKA
Waldemar GÓRECKI
Jerzy RAKOWSKI

UZUPEŁNIANIE SIŁ ZBROJNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/2669

05-002669-001-0

WARSZAWA

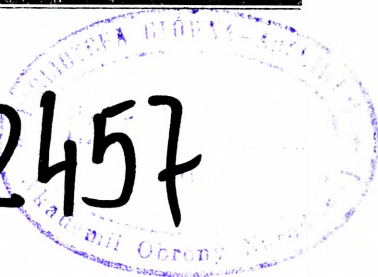
1994

52457

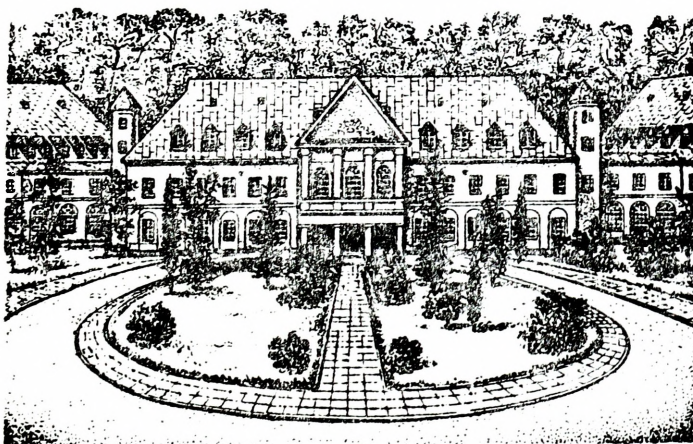
AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

52457

Henryk GETKA
Waldemar GÓRECKI
Jerzy RAKOWSKI

UZUPEŁNIANIE SIŁ ZBROJNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA

1994

Niniejszy materiał studyjny jest przeznaczony do wykorzystania na Wyższych Kursach Obronnych dla kierowniczej kadry administracji państwowej.

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
1. Uzupełnianie sił zbrojnych w czasie pokoju	6
1.1. Założenia odbywania różnych form służby wojskowej	7
1.2. Organizacja uzupełniania sił zbrojnych RP w czasie pokoju ..	16
1.3. Uprawnienia żołnierzy odbywających służbę wojskową w czasie pokoju	30
2. Organizacja zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych sił zbrojnych ..	35
2.1. Ogólne zasady zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych	36
2.2. Planowanie i organizacja zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych	42
2.3. Kompetencje i zadania administracji państwowej oraz organów samorządu terytorialnego w zakresie zabezpieczenia mobili - zacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych	49
3. Planowanie i wykorzystanie świadczeń z gospodarki narodowej na rzecz sił zbrojnych	55
3.1. Świadczenia na rzecz obrony	56
3.2. Planowanie świadczeń	63
3.3. Nakładanie obowiązku świadczeń osobistych i ich wykony- wanie	66
3.4. Przeznaczenie nieruchomości i rzeczy ruchomych na świadczenia	68
3.5. Realizacja świadczeń w razie ogłoszenia mobilizacji i wojny ..	70
3.6. Zakres zadań realizowanych w ramach świadczeń w toku mobilizacyjnego rozwijania jednostek wojskowych	71
Literatura	75

WSTĘP

Niniejsze materiały przeznaczone są do studiowania przez kierowników komórek organizacyjnych urzędów wojewódzkich i prezydentów miast, uczestniczących w zorganizowanych dla nich kursach szkoleniowych. Zawarte w tekście założenia ogólne opracowano na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, z tym, że realizowane według nich praktyczne rozwiązania organizacyjne na szczeblu urzędu wojewódzkiego powinny uwzględniać specyfikę lokalną.

Problematykę uzupełniania sił zbrojnych w czasie pokoju i mobilizacji można usystematyzować w pięciu blokach tematycznych. Są to:

- a) organizacja i tryb zaspokajania potrzeb jednostek wojskowych w czasie pokoju i mobilizacji;
- b) uzupełnianie sił zbrojnych w czasie pokoju oraz współdziałania organów wojskowych z organami samorządu terytorialnego w tym zakresie;
- c) organizacja i tryb uzupełniania mobilizacyjnych jednostek wojskowych oraz zadań organów samorządu terytorialnego w tym zakresie;
- d) planowanie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz sił zbrojnych przez organy terenowej administracji rządowej i samorządowej;
- e) zadania samorządu terytorialnego w zakresie świadczeń na rzecz jednostek wojskowych w okresie zagrożenia i wojny.

Opracowane materiały stanowią podstawę do dyskusji podczas seminarium przewidzianego w programie kursów obronnych dla kierowniczej kadry administracji państwowej.

1. UZUPEŁNIANIE SIŁ ZBROJNYCH W CZASIE POKOJU

W Siłach Zbrojnych RP obowiązuje system organizacji kadrowej, którego funkcjonowanie w czasie pokoju nie pociąga za sobą zbyt wysokich kosztów. Siły i środki utrzymywane w wojskach są bowiem maksymalnie ograniczone, a istniejące jednostki wojskowe faktycznie spełniają funkcję ośrodków szkolenia kadr i żołnierzy. Ze względu na to, że część jednostek wojskowych w okresie pokoju nie jest w pełni ukompletowana, a ponadto istnieje znaczna liczba jednostek nowo formowanych, zachodzi potrzeba utrzymywania dużej liczby wyszkolonych rezerw osobowych. Potrzebę tę zaspokaja się przez powoływanie do wojska mężczyzn, którzy, po otrzymaniu podstawowego przygotowania wojskowego tworzą zasoby mobilizacyjne, umożliwiające rozwinięcie armii do niezbędnych rozmiarów na wypadek wojny.

Zgodnie z ustawą o powszechnym obowiązku obrony RP "obrona ojczyzny jest sprawą i obowiązkiem wszystkich obywateli RP, zdolnych ze względu na wiek i stan zdrowia do wykonywania tego obowiązku".

Uzupełnianie sił zbrojnych w czasie pokoju ma na celu ukompletowanie ich stanów osobowych zgodnie z etatem czasu pokojowego. Uzupełnienie to dokonywane jest kilka razy w roku przez powołanie poborowych do odbycia służby wojskowej w różnej formie. Powołanie do wojska poprzedzone jest rejestracją i określeniem zdolności poborowego do jej odbycia.

Priorytetowe zadanie w okresie kierowania uzupełnieniem wojsk w czasie pokoju spełniają dowództwa okręgów wojskowych, które kierują uzupełnieniem wojsk okręgu i podległych rodzajów sił zbrojnych stacjonujących na administrowanym obszarze oraz (w nakazanej wielkości) na obszarze innych okręgów wojskowych. W wyniku tej działalności utrzymywane są i okresowo weryfikowane (korygowane) stany ewidencyjne żołnierzy zasadniczej służby wojskowej.

Umacnianie obronności kraju, przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonywanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do obowiązków wszystkich organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych oraz innych jednostek organizacyjnych, a także każdego obywatela w zakresie ustalonym w dokumentach prawnych.

1.1. Założenia odbywania różnych form służby wojskowej

Służba wojskowa w okresie pokoju

W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele polscy są obowiązani do:

- pełnienia służby wojskowej;
- pełnienia służby w obronie cywilnej;
- odbywania przysposobienia obronnego;
- uczestniczenia w samoobronie ludności;
- pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych.

Spełnianie obowiązku służby wojskowej jest źródłem tworzenia rezerw ludzkich, wyszkolonych w specjalnościach wojskowych niezbędnych do zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych i wojennych sił zbrojnych. Spełnianie tego obowiązku polega na:

- odbywaniu zasadniczej służby wojskowej przez poborowych;
- odbywaniu zajęć wojskowych oraz przeszkolenia wojskowego przez studentów i absolwentów szkół wyższych;
- odbywaniu ćwiczeń wojskowych oraz okresowej służby wojskowej przez żołnierzy rezerwy;
- pełnieniu czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny przez poborowych oraz żołnierzy rezerwy;

W ramach obowiązku służby wojskowej poborowi mogą być przeznaczani do służby wojskowej lub szkolenia w obronie cywilnej.

Pełnienie przez poborowych służby w formacjach uzbrojonych ale nie wchodzących w skład sił zbrojnych, jest równoznaczne z wywiązaniem się z obowiązku zasadniczej służby wojskowej. Status tych formacji określa w drodze rozporządzenia Rada Ministrów. Skierowanie do odbycia służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych może nastąpić tylko za zgodą poborowego. Szczegółowe zasady przeznaczania i kierowania poborowych do służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych, a także przebieg tej służby w zakresie nie uregulowanym odrębnymi ustawami określa drogą rozporządzenia MON w porozumieniu z ministrami, którym są podporządkowane wspomniane wyżej formacje.

Liczbę poborowych powoływanych w roku kalendarzowym do zasadniczej służby wojskowej, na przeszkolenie wojskowe, do zasadniczej służby i szkolenia poborowych w obronie cywilnej oraz do służby w formacjach uzbrojonych, a także żołnierzy rezerwy do odbycia ćwiczeń wojskowych i służby okresowej, jak również osób do odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej - określa corocznie Rada Ministrów w ramach sprawowania ogólnego kierownictwa obronnością kraju.

Obowiązkowi służby wojskowej w zakresie określonym w ustawie podlegają obywatele polscy:

- mężczyźni począwszy od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym kończą 18 lat życia, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia, a posiadający stopień chorążego lub oficerski do 60-ciu lat życia;

- kobiety posiadające kwalifikacje przydatne do służby począwszy od 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym kończą 18 lat życia do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 40 lat życia, a posiadający stopień chorążego lub oficerski do 50-tego roku życia.

Obowiązkowi służby wojskowej nie podlegają z wyżej wymienionych osób te, które zostały uznane ze względu na stan zdrowia za trwale niezdolne do tej służby.

Obowiązkowi temu nie podlegają również kobiety, które:

- sprawują opiekę nad dziećmi do lat 8;
- sprawują opiekę nad dziećmi od lat 8 do 16 lub osobami wspólnie zamieszkałymi zaliczonymi do I grupy inwalidów, albo obłożnie chorymi, jeżeli opieki tej nie można powierzyć innym osobom.

Żołnierze powołani do czynnej służby wojskowej odbywają ją w następujących formach:

1. Zasadnicza służba wojskowa.

Poborowi uznani za zdolnych do czynnej służby wojskowej podlegają powołaniu do odbycia zasadniczej służby wojskowej do dnia 31 grudnia roku kalendarzowego, w którym kończą 24 lata życia. Powołaniu do odbycia zasadniczej służby wojskowej podlegają również poborowi, którzy:

a) nie mogli być powołani do zasadniczej służby wojskowej w przewidzianym terminie z powodu odroczenia tej służby, z wyjątkiem przypadku osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego, albo z powodu złożenia wniosku o skierowanie do służby zastępczej;

b) z przyczyn niezależnych od organów wojskowych nie mogli być powołani w terminie ustawowym ze względu na:

- odbywanie kary pozbawienia wolności;
- orzeczenie kary pozbawienia praw publicznych;
- czasowe przebywanie za granicą;
- niespełnienie wojskowego obowiązku meldunkowego;
- niezgłoszenie się do poboru do końca roku kalendarzowego, w którym ukończyli dwadzieścia cztery (24) lata życia, do dnia 30 grudnia roku kalendarzowego, w którym kończą dwadzieścia osiem (28) lat życia.

Ochotnicy uznani za zdolnych do czynnej służby wojskowej podlegają powołaniu do odbycia zasadniczej służby wojskowej w terminie uzgodnionym z wojskowym komendantem uzupełnień od momentu ukończenia 17 lat.

Czas trwania zasadniczej służby wojskowej określa Sejm RP. Obecnie wynosi on 18 miesięcy, a ma to być skrócone do 12 miesięcy. Służbę odbywa się w jednym nieprzerwanym okresie, ale w nowych rozwiązaniach będzie możliwość rozłożenia jej na kilka lat, w dogodnych dla powoływanych okresach, np. w kilku okresach w ciągu trzech lat. Podział służby na okresy ustala minister obrony narodowej, który, stosownie do potrzeb sił zbrojnych, może ograniczać czas trwania zasadniczej służby wojskowej.

W przypadkach, gdy wymaga tego konieczność zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów może przedłużyć czas trwania tej służby o okres nie przekraczający łącznie jednego miesiąca.

2. Nadterminowa zasadnicza służba wojskowa.

Do nadterminowej zasadniczej służby wojskowej mogą zgłaszać się żołnierze zasadniczej służby wojskowej, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- a) uzyskują pozytywne wyniki w szkoleniu;
- b) są zdyscyplinowani;
- c) w dniu rozpoczęcia pełnienia nadterminowej zasadniczej służby wojskowej nie przekroczyli 25 lat życia;
- d) posiadają wykształcenie co najmniej na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej lub kwalifikacje szczególnie przydatne do służby w danej jednostce wojskowej;
- e) nie byli karani sądownie.

Nadterminowa zasadnicza służba wojskowa jest odbywana w pełnych latach służby przez okres od jednego roku do czterech lat. Kandydaci składają pisemne zgłoszenie o chęci odbycia nadterminowej zasadniczej

służby wojskowej do dowódcy jednostki wojskowej, której ewidencją są objęci.

Zgłoszenia do nadterminowej zasadniczej służby wojskowej rozpatruje dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz chce pełnić tę służbę.

3. Przeszkolenie wojskowe.

Do odbycia przeszkolenia wojskowego (służby wojskowej studentów i absolwentów szkół wyższych) przeznacza absolwentów szkół wyższych, z wyjątkiem absolwentów wyższych szkół morskich, wojskowy komendant uzupełnień. Za absolwenta szkoły wyższej uznaje się poborowego, który ukończył ostatni rok nauki przewidziany programem jednolitych studiów magisterskich lub studiów wyższych zawodowych, a także takiego poborowego, który bezpośrednio po ukończeniu studiów wyższych zawodowych podjął naukę na uzupełniających studiach magisterskich - lub poborowego, który ukończył ostatni rok nauki przewidziany programem tych studiów - choćby studiów nie ukończył, a studia były prowadzone w systemie dziennym, wieczorowym lub zaocznym.

Przeznaczenie do odbycia służby polega na określeniu specjalności wojskowej, w której będzie się szkolić absolwent szkoły wyższej w czasie odbywania przeszkolenia wojskowego, oraz na wskazaniu szkoły podchorążych rezerwy, w której będzie się szkolić. Przeszkolenie wojskowe odbywa się w jednostkach wojskowych w wymiarze do 6 miesięcy. Absolwentów - poborowych powołuje się do odbycia przeszkolenia wojskowego nie później niż w ciągu osiemnastu (18) miesięcy od dnia, w którym stali się absolwentami szkół wyższych, a jeżeli powołanie w tym czasie nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od organów wojskowych albo z powodu złożenia wniosku o skierowanie do odbycia służby zastępczej, to w ciągu następnych osiemnastu (18) miesięcy.

Przeszkolenie wojskowe odbywa się jako:

- a) długotrwałe przeszkolenie wojskowe, trwające 6 miesięcy;
- b) krótkotrwałe przeszkolenie wojskowe, trwające 2 miesiące.

Długotrwałe przeszkolenie wojskowe polega na:

- szkoleniu przez okres 3 miesięcy w jednostkach wojskowych, w których funkcjonują szkoły podchorążych rezerwy;
- praktyce, po ukończeniu szkoły podchorążych rezerwy, w innej jednostce wojskowej na stanowisku przewidzianym dla oficerów lub chorążych zawodowych przez okres następnych 3 miesięcy, w razie odmowy przenosi się z urzędu do odbycia pozostałego okresu i długotrwałego przeszkolenia wojskowego w innej jednostce wojskowej na stanowisku przewidzianym dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej.

Kończąc długotrwałe przeszkolenie wojskowe żołnierze składają egzamin na oficera przed komisją powołaną przez dowódcę jednostki wojskowej, w której odbywają służbę.

Krótkotrwałe przeszkolenie wojskowe polega na szkoleniu w szkołach podchorążych rezerwy i kończy się złożeniem egzaminu na oficera oraz wydaniem świadectwa ukończenia szkoły podchorążych rezerwy. Krótkotrwałe przeszkolenie wojskowe odbywają absolwenci akademii medycznych. Absolwenci pozostałych szkół wyższych, z wyjątkiem wyższych szkół morskich, odbywają długotrwałe przeszkolenie wojskowe.

Studenci wyższych szkół morskich są obowiązani do odbycia zajęć wojskowych w czasie trwania studiów, co jest równoznaczne z odbyciem przeszkolenia wojskowego. Studenci i studentki akademii medycznych są obowiązani do odbycia zajęć z zakresu medycyny katastrof w trakcie trwania studiów. Studenci, którzy nie stali się absolwentami szkół wyższych, podlegają obowiązkowi odbycia czynnej służby wojskowej na zasadach ogólnych.

4. Ćwiczenia wojskowe (służba wojskowa żołnierzy rezerwy).

Żołnierze rezerwy - to oficerowie, chorążowie, podoficerowie i szeregowi, którzy po przeniesieniu do rezerwy podlegają obowiązkowi służby wojskowej polegającemu na odbywaniu ćwiczeń wojskowych. Są to osoby, które odbyły czynną służbę wojskową (zawodową, zasadniczą, przeszkolenie wojskowe) oraz osoby przeniesione do rezerwy bez odbycia zasadniczej służby wojskowej (nie wyszkoleni).

Ćwiczenia wojskowe żołnierzy rezerwy odbywają w jednostkach wojskowych. Sposób odbywania ćwiczeń wojskowych polega na szkoleniu teoretycznym i praktycznym. Żołnierze rezerwy nie wyszkoleni odbywają ćwiczenia wojskowe krótkotrwałe lub długotrwałe, żołnierze rezerwy wyszkoleni (z wyłączeniem uczestników kursów przekwalifikowania), odbywają ćwiczenia jednodniowe lub krótkotrwałe.

Obowiązują następujące rodzaje ćwiczeń wojskowych:

- a) jednodniowe ćwiczenia wojskowe trwające do 24 godzin;
- b) krótkotrwałe ćwiczenia wojskowe trwające od 2 do 30 dni kalendarzowych, które w praktyce przyjęto stosować w wymiarze:
 - w garnizonach - do 7 lub do 14 dni;
 - na poligonach - do 14 lub do 21 dni.
- c) długotrwałe ćwiczenia wojskowe, trwające od 31 do 90 dni kalendarzowych.

Czas trwania ćwiczeń wojskowych nie może przekraczać łącznie 90 dni w ciągu roku. Powołanie do odbycia ćwiczeń wojskowych może nastąpić najwyżej raz w roku, a ćwiczeń trwających do 24 godzin nie więcej niż trzy (3) razy w roku (w praktyce przyjęto stosować raz w roku).

Łączny czas trwania ćwiczeń wojskowych przez cały okres pozostawania żołnierza w rezerwie nie może przekraczać:

- dla szeregowych i podoficerów, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową - 9 miesięcy;

- dla szeregowych, którzy nie odbyli zasadniczej służby wojskowej - 12 miesięcy;

- dla chorążych i oficerów - 18 miesięcy.

W przypadkach, gdy zachodzi konieczność zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może przedłużyć czas trwania ćwiczeń wojskowych o okres nie przekraczający łącznie 30 dni w ciągu roku.

Przepisów dotyczących czasu trwania oraz częstotliwości powołań na ćwiczenia wojskowe nie stosuje się do ćwiczeń wojskowych związanych z udziałem wojska w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.

5. Okresowa służba wojskowa.

Niezależnie od ćwiczeń wojskowych w przypadkach uzasadnionych potrzebami obrony państwa lub potrzebami sił zbrojnych, można powołać podoficerów, chorążych i oficerów rezerwy, do odbycia okresowej służby wojskowej. Od powołania zwolnieni są żołnierze rezerwy na warunkach dotyczących odbycia ćwiczeń wojskowych. Łączny czas trwania okresowej służby wojskowej przez okres pozostawania żołnierza w rezerwie nie może przekroczyć 12 miesięcy.

Służba wojskowa w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny poborowi uznani za zdolnych do służby wojskowej oraz żołnierze rezerwy, niezależnie od ich przeznaczenia, mogą być w każdym czasie powołani do czynnej służby wojskowej. Do służby tej mogą być powołane również inne osoby, które zgłosiły się do pełnienia tej służby w drodze zaciągu ochotniczego.

Żołnierze odbywający czynną służbę wojskową w chwili ogłoszenia mobilizacji i wybuchu wojny oraz żołnierze powołani do tej służby pozostają w czynnej służbie wojskowej do czasu ich zwolnienia.

Żołnierze powołani do czynnej służby wojskowej mogą być przeznaczeni do pełnienia służby w obronie cywilnej lub w jednostkach zmilitaryzowanych.

Przeprowadzenie poboru zarządza minister obrony narodowej i może nim objąć:

- mężczyzn, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 18 lat życia;
- kobiety posiadające kwalifikacje przydatne do służby wojskowej, które w danym roku kalendarzowym kończą 18, a nie przekroczyły 40 lat życia i nie są żołnierzami rezerwy;
- osoby uznane za czasowo niezdolne do służby wojskowej.

Pobór przeprowadzają wojewódzkie sztaby wojskowe, powołując w tym celu rejonowe i wojewódzkie komisje poborowe. Orzeczenie rejonowej komisji poborowej jest ostateczne. Może być zmienione przez komisję wojewódzką tylko w trybie nadzoru, jeżeli zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa lub jest błędne.

Nie powołuje się do czynnej służby wojskowej osób reklamowanych¹, czyli tych, które ze względu na kwalifikacje są potrzebne na zajmowanych stanowiskach w urzędach, instytucjach i zakładach produkcyjnych.

Zwolnienie z czynnej służby wojskowej następuje:

- a) w razie uznania żołnierza przez wojskową komisję lekarską za trwale niezdolnego do służby wojskowej (w innych przypadkach np. czasowej niezdolności ze względu na stan zdrowia, udziela się tylko odroczenia na czas ustalony przez komisję, nie dłuższy jednak niż 6 miesięcy);

¹ Szczegółowe zasady reklamowania zawarte są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 1993 r., Dz.U. nr 27, poz. 134.

b) w razie demobilizacji poszczególnych roczników lub grup żołnierzy określonych przez MON, w razie uznania żołnierza przez komisję lekarską za czasowo niezdolnego do służby wojskowej oraz w przypadku reklamowania.

Żołnierze zwolnieni z czynnej służby wojskowej obowiązani są zgłosić się osobiście w ciągu 7 dni od dnia zwolnienia do właściwej ze względu na miejsce pobytu stałego, wojskowej komendy uzupełnień w celu dokonania zmian w ewidencji wojskowej.

1.2. Organizacja uzupełniania Sił Zbrojnych RP w czasie pokoju

Odbywanie przez poborowych zasadniczej służby wojskowej - to główne źródło tworzenia rezerw osobowych na przyszłe potrzeby mobilizacyjne. Pokojowe uzupełnianie jednostek wojskowych wiąże się ściśle (jest podporządkowane) z procesem zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych na danym trytorium.

Ważną rolę z punktu widzenia sprawności działania całego systemu mobilizacyjnego spełnia administrowanie rezerwami osobowymi, które obejmuje:

- a) przeprowadzenie rejestracji;
- b) określenie zdolności do służby wojskowej;
- c) pobór i przeznaczenie obywateli do:
 - służby wojskowej;
 - służby w obronie cywilnej;
 - służby w jednostkach zmilitaryzowanych;
- d) uzupełnianie sił zbrojnych;
- e) prowadzenie ewidencji wojskowej;
- f) wykonywanie innych czynności w tym zakresie.

Rejestracja i określenie zdolności do służby wojskowej

Mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 18 lat życia (przedpoborowi), są obowiązani zgłosić się do rejestracji w określonym terminie i miejscu. Obowiązkowi takiemu rozporządzeniem Rady Ministrów mogą też być poddani mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 17 lat życia.

Obowiązkowi zgłoszenia się do rejestracji podlegają również mężczyźni, którzy nie spełnili go we właściwym czasie, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 24 lata życia².

Rejestracji nie podlegają mężczyźni, którzy stawili się już do poboru i którym wydano wojskowy dokument osobisty (książeczkę wojskową). Rejestrację przeprowadza się w okresie od dnia 1 do dnia 31 października każdego roku.

Rejestrację przeprowadza się zgodnie z wojewódzkim planem rejestracji, sporządzanym na podstawie wniosków wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast). Wojewódzki plan rejestracji zawiera dane dotyczące terminów i miejsc prowadzenia rejestracji oraz liczby przedpoborowych podlegających wezwaniu w poszczególnych gminach województwa.

Wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) ogłaszają rejestrację za pomocą obwieszczeń.

W obwieszczeniu o rejestracji podaje się:

- podstawę prawną przeprowadzenia rejestracji;
- kategorie osób podlegających rejestracji;
- miejsce i termin zgłoszenia się do rejestracji;

² Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych Nr 657 z dnia 5 maja 1993 r., Dz.U. Nr 40, poz. 173.

- dokumenty, jakie powinny być przedstawione organowi przeprowadzającemu rejestrację;
- pouczenie o sposobie dopełnienia obowiązku rejestracji w razie zmiany miejsca zamieszkania;
- środki egzekucji administracyjnej i sankcje karne za niedopełnienie obowiązku zgłoszenia się do rejestracji lub nie przedstawienie nakazanych dokumentów.

Termin rejestracji ogłasza się nie później niż na 14 dni przed jej rozpoczęciem. Obwieszczenia o rejestracji powinny być wywieszone w dniu ogłoszenia rejestracji w miejscach najbardziej uczęszczanych i widocznych.

Wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) wzywają przedpoborowych do rejestracji również na pomocą wezwań imiennych, według określonego wzoru, doręczonych przedpoborowemu co najmniej na 7 dni przed wyznaczonym terminem zgłoszenia się do rejestracji.

Przedpoborowy zameldowany na pobyt stały obowiązany jest zgłosić się do rejestracji w terminie i miejscu wskazanym przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) w obwieszczeniu i wezwaniu imiennym.

Osoby zmieniające miejsce pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące obowiązane są zgłosić się do rejestracji do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce tego pobytu.

Najpóźniej na 14 dni przed ogłoszeniem rejestracji wykaz przedpoborowych podlegających rejestracji sporządza komórka ewidencji ludności urzędu gminy na podstawie rejestru stałych mieszkańców i kartoteki pobytów czasowych trwających ponad 2 miesiące. Wykaz przedpoborowych może być również sporządzony na podstawie danych osobowych powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności.

Wykaz przechowuje się do końca roku kalendarzowego, w którym ujęte w wykazie osoby kończą 24 lata życia.

Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) zakłada co roku w czasie rejestracji oddzielny dla każdego rocznika rejestr przedpoborowych.

Sprawozdanie z wyników rejestracji przedpoborowych wójt lub burmistrz (prezydent miasta) przekazuje wojewodzie w terminie 14 dni po zakończeniu rejestracji na danym terenie.

Zbiornicze sprawozdanie z wyników rejestracji wojewoda przesyła ministrowi spraw wewnętrznych w terminie 1 miesiąca od dnia zakończenia rejestracji na terenie województwa.

Po założeniu rejestru przedpoborowych (rejestracji) kolejnym bardzo ważnym przedsięwzięciem jest określenie zdolności poborowych do czynnej służby wojskowej. Zadanie to należy do rejonowych (wojskowych) i wojewódzkich komisji lekarskich, z zastrzeżeniem, że wojskowe komisje lekarskie są właściwe do orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej:

- poborowych w okresie, kiedy nie urzęduje rejonowa komisja lekarska;

- żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową;

- żołnierzy rezerwy.

Rejonowe i wojewódzkie komisje lekarskie powołują wojewodowie w porozumieniu z szefami wojewódzkich sztabów wojskowych i przewodniczącymi okręgowych rad lekarskich.

Skład, tryb powoływania i postępowania oraz terminy urzędowania rejonowych i wojewódzkich komisji lekarskich oraz zasady przeprowadzania badań lekarskich, a także zasady współdziałania komisji z terenowymi organami rządowej administracji ogólnej i organami samorządu terytorialnego określa Rada Ministrów.

Przed komisją lekarską są obowiązani stawić się mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 19 lat życia (poborowi).

Do stawienia się przed komisją lekarską wzywa wójt lub burmistrz (prezydent miasta), w określonym terminie i miejscu, równocześnie z wezwaniem do stawienia się przed komisją poborową.

W razie niestawienia się poborowego przed komisją lekarską bez uzasadnionej przyczyny, wójt, burmistrz (prezydent miasta) na wniosek przewodniczącego komisji nakłada grzywnę w celu przymuszenia poborowego albo zarządza przymusowe doprowadzenie go przez policję do komisji lekarskiej, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Orzeczenie rejonowej komisji lekarskiej doręcza się poborowemu i wojskowemu komendantowi uzupełnień na piśmie wraz z uzasadnieniem. Od orzeczenia rejonowej komisji lekarskiej przysługuje poborowemu i wojskowemu komendantowi uzupełnień odwołanie do wojewódzkiej komisji lekarskiej w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Orzeczenie to może być zmienione przez wojewódzką komisję lekarską również z urzędu, jeżeli zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa. Ostateczne orzeczenie o zdolności do czynnej służby wojskowej może być w każdym czasie zmienione przez rejonową komisję lekarską z urzędu albo na wniosek poborowego lub wojskowego komendanta uzupełnień, jeżeli w stanie zdrowia poborowego nastąpiły istotne zmiany. Ostateczne orzeczenia komisji lekarskich są wiążące dla wojskowych komendantów uzupełnień i komisji poborowych.

Ustalono następujące kategorie zdolności do czynnej służby wojskowej³:

- kategoria A - zdolny do służby wojskowej, co oznacza zdolność do odbywania zasadniczej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej,

³ Rozporządzenie ministra obrony narodowej z dnia 10 czerwca 1992 r., Dz.U. Nr 57 poz. 278 z późniejszymi zmianami opublikowanymi w rozporządzeniu MON z dnia 21 lutego 1994 r., Dz.U. Nr 31, poz. 113.

zajęć wojskowych w czasie trwania studiów wyższych, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, zasadniczej służby lub szkolenia poborowych w obronie cywilnej, służby zastępczej, jak również służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;

- kategoria B - czasowo niezdolny do służby wojskowej, co oznacza przemijające upośledzenie ogólnego stanu zdrowia albo ostre lub przewlekłe stany chorobowe, które w okresie do 24 miesięcy od dnia badania rokują odzyskanie zdolności do służby wojskowej, o której mowa przy omawianiu kategorii A (pkt 1);

- kategoria D - niezdolny do służby wojskowej, jak w kategorii A (pkt 1) w czasie pokoju;

- kategoria E - trwale niezdolny do służby wojskowej, o której mowa przy omawianiu kategorii A (pkt 1), co oznacza niezdolność do tej służby w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Kategorie zdolności do służby wojskowej Z i N dotyczą żołnierzy służby zawodowej oraz kandydatów do tej służby.

- kategoria Z - zdolny do zawodowej służby wojskowej, co oznacza zdolność do pełnienia zawodowej służby stałej i kontraktowej, zwanej dalej "służbą zawodową", oraz służby w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego, zwanej dalej również "służbą kandydacką";

- kategoria N - trwale lub czasowo niezdolny do zawodowej służby wojskowej oraz niezdolny do służby kandydackiej.

Orzeczenie o zaliczeniu danej osoby do jednej z omówionych kategorii, właściwe komisje lekarskie wydają na podstawie badania lekarskiego fizycznej i psychicznej zdolności do odpowiedniego rodzaju służby wojskowej, z uwzględnieniem wyników badań specjalistycznych, a w razie potrzeby również obserwacji szpitalnej - według wykazu chorób i ułomności, stanowiącego załącznik do wymienionych rozporządzeń.

W razie stwierdzenia kilku chorób i ułomności przy określaniu zdolności do czynnej służby wojskowej rozpatruje się łącznie wszystkie ograniczenia spowodowane tymi chorobami i ułomnościami. Osobę badaną można w takim wypadku zaliczyć do niższej kategorii zdolności do czynnej służby wojskowej, niż wynikałoby to z kategorii zdolności ustalonej dla poszczególnych chorób i ułomności; w takim wypadku decyduje ocena ogólnej sprawności psychofizycznej badanego.

Mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 19 lat życia (poborowi) są obowiązani stawić się do poboru w określonym terminie i miejscu.

Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia wprowadzić obowiązek stawienia się do poboru mężczyzn, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 18 lat życia.

Do poboru mogą się stawić również ochotnicy, którzy ukończyli 17 lat życia. Obowiązek stawienia się do poboru trwa do końca roku kalendarzowego, w którym poborowy kończy 24 lata życia. Osoby podlegające obowiązkowi stawienia się do poboru wzywają wojewodowie za pomocą obwieszczeń o poborze.

Spełnienie obowiązku stawienia się do poboru oznacza zgłoszenie się poborowego w określonym terminie przed rejonową komisją lekarską i rejonową komisją poborową.

W obwieszczeniu o poborze wskazuje się:

- podstawę prawną przeprowadzenia poboru;
- kategorie osób podlegające poborowi;
- miejsce i termin stawienia się do poboru;
- dokumenty i fotografie, które powinny być przedstawione przez poborowych właściwym komisjom;
- pouczenie o sposobie dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru w razie zmiany miejsca zamieszkania;

- środki egzekucji administracyjnej i sankcje karne za niedopełnienie obowiązku stawienia się do poboru lub nie przedstawienia odpowiednich dokumentów.

Pobór ogłasza się nie później niż na 14 dni przed jego rozpoczęciem. Obwieszczenia wywiesza się w dniu ogłoszenia poboru w miejscach uczęszczanych i widocznych.

Wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) wzywają poborowych do stawienia się do poboru również za pomocą wezwań imiennych. Wezwanie imienne do poboru należy doręczyć poborowemu co najmniej na 7 dni przed wyznaczonym terminem stawienia się do poboru. Nieotrzymanie wezwania imiennego nie zwalnia poborowego, który nie stawał do poboru, od obowiązku stawienia się w terminie i miejscu wskazanym w obwieszczeniu.

Poborowy, który z ważnych przyczyn nie może stawić się do poboru w wyznaczonym terminie i miejscu, obowiązany jest zawiadomić o tym wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego ze względu na miejsce pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące, najpóźniej w dniu, w którym był obowiązany stawić się do poboru, dołączając jednocześnie dokumenty usprawiedliwiające niemożność stawiennictwa. Po ustaniu przeszkody poborowy powinien niezwłocznie zgłosić się do właściwego wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), który wyznacza mu termin i miejsce stawienia się do poboru.

Poborowy zgłaszający się do poboru jest zobowiązany przedstawić rejonowej komisji lekarskiej i rejonowej komisji poborowej odpowiednie dokumenty.

Przygotowanie i prowadzenie poboru

Pobór przeprowadza się według wojewódzkiego planu poboru, ustalonego przez wojewodę przy współudziale szefa wojewódzkiego sztabu wojskowego na podstawie wniosków wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) oraz wojskowych komendantów uzupełnień. Plan taki obejmuje terminarz zgłaszania się poborowych z poszczególnych gmin województwa do rejonowych komisji lekarskich i rejonowych komisji poborowych i powinien zakładać wezwanie co najmniej 30 poborowych dziennie.

Listę poborowych (w 3 egzemplarzach) sporządza wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na podstawie rejestru przedpoborowych i wykazu osób o nie uregulowanym stosunku do obowiązku służby wojskowej oraz imiennego wykazu poborowych, otrzymanego od wojskowego komendanta uzupełnień - z wykorzystaniem danych osobowych powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności.

Wojskowy komendant uzupełnień przekazuje imienne wykazy poborowych, podlegających wezwaniu przed rejonową komisję lekarską i rejonową komisję poborową, wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta) nie później niż na 14 dni przed ogłoszeniem poboru.

Listę poborowych sporządza się nie później niż do dnia ogłoszenia poboru. Jeden jej egzemplarz wójt lub burmistrz (prezydent miasta) przekazuje rejonowej komisji lekarskiej, a drugi egzemplarz - rejonowej komisji poborowej.

Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wykonuje następujące czynności:

- prowadzi alfabetyczny wykaz poborowych (według roczników), którzy korzystają z odroczenia służby wojskowej ze względu na konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkami rodziny, prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz którzy zostali skierowani do służby zastępczej;

- wpisuje poborowych, którzy nie zgłosili się do poboru w wyznaczonym terminie i miejscu, do wykazu osób o nie uregulowanym stosunku do obowiązku służby wojskowej;

- ustala przyczyny niezgłoszenia się i miejsce pobytu poborowych, którzy nie zgłosili się do poboru i w zależności od ustaleń, występuje do przewodniczącego rejonowej komisji poborowej lub rejonowej komisji lekarskiej w sprawie wniosku o zastosowanie środków egzekucji administracyjnej;

- przekazuje właściwemu wojskowemu komendantowi uzupełnień wykaz poborowych, którzy wzywani byli do poboru, lecz nie stawili się do rejonowej komisji lekarskiej lub rejonowej komisji poborowej w czasie przeprowadzanego poboru.

Kierownik rejonowego urzędu rządowej administracji ogólnej, na którego obszarze działania znajdują się siedziby komisji, zapewnia lokal dla rejonowej komisji lekarskiej oraz rejonowej komisji poborowej wraz z wyposażeniem (przedmiotami niezbędnymi do pracy tych komisji).

Poborowych uznanych za zdolnych do służby wojskowej, wojskowy komendant uzupełnień przeznacza do służby wojskowej, uwzględniając: potrzeby wojska, orzeczenie komisji poborowej i komisji lekarskiej, kwalifikacje zawodowe oraz, w miarę możliwości, życzenia poborowych.

Udzielanie odroczeń. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej udziela się ze względu na:

- konieczność sprawowania przez poborowego bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny, który nie ukończył 16 lat życia lub został zaliczony do I grupy inwalidzkiej;

- osobiste prowadzenie gospodarstwa rolnego, jeżeli poborowy posiada to gospodarstwo na podstawie tytułu prawnego albo jego wstępny pobiera emeryturę lub rentę inwalidzką z powodu prowadzenia tego gospodarstwa, a zarazem jego prowadzenie jest uzależnione od osobistej pracy poborowego;

- pobieranie nauki w szkole wyższej z zastrzeżeniem takim, że studenci wyższych szkół morskich są obowiązani do odbycia zajęć wojskowych w czasie trwania studiów;

- pobieranie nauki w szkole średniej albo policealnej w systemie dziennym.

Odroczenia zasadniczej służby wojskowej udziela się również poborowym, którzy:

- prowadzą własną kampanię wyborczą - na czas trwania tej kampanii albo którzy zostali wybrani do sejmu, senatu lub organów samorządu terytorialnego - na czas trwania kadencji;

- zostali uznani przez komisję lekarską, ze względu na stan zdrowia, za czasowo niezdolnych do czynnej służby wojskowej - na czas określony przez tę komisję.

Odroczenia zasadniczej służby wojskowej można udzielić ze względu na pobieranie nauki w szkole średniej albo policealnej w systemie wieczorowym lub zaocznym, a także jeżeli poborowy został uznany za jednego żywiciela rodziny, przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Za członków rodziny uznaje się: małżonka, dzieci, rodziców oraz inne osoby, jeżeli poborowego obciąża obowiązek alimentacyjny względem tych osób oraz spełniają inne warunki szczegółowe.

Nie udziela się odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki w szkole średniej albo policealnej w systemie wieczorowym lub zaocznym, a także jedynym żywicielom rodziny, jeżeli spowodowałoby to nieodbycie czynnej służby wojskowej przez poborowego, tzn. kończą w danym roku kalendarzowym 24 lata życia.

Odroczenia zasadniczej służby wojskowej udziela się na okres nie krótszy niż 6 miesięcy i nie dłuższy niż 12 miesięcy, z wyjątkiem tych osób, które prowadzą kampanię wyborczą, zostały wybrane do sejmu, senatu lub organów samorządu terytorialnego lub uznane za czasowo niezdolne do czynnej służby wojskowej.

Orzeczenie - decyzję rejonowej komisji poborowej - doręcza się poborowemu i wojskowemu komendantowi uzupełnień na piśmie, wraz z uzasadnieniem. Od orzeczenia rejonowej komisji poborowej przysługuje poborowemu i wojskowemu komendantowi uzupełnień odwołanie do wojewódzkiej komisji poborowej w terminie 14 dni od dnia doręczenia tych orzeczeń, a sprzeciwy - w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczeń. Orzeczenie rejonowej komisji poborowej może być zmienione przez wojewódzką komisję poborową również z urzędu, jeżeli zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa.

Orzekanie o udzielaniu poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na: pobieranie nauki w szkole wyższej, średniej albo policealnej w systemie dziennym, wieczorowym lub zaocznym; lub bycie jedynym żywicielem rodziny; prowadzenie własnej kampanii wyborczej; wybranie do sejmu, senatu lub organów samorządu terytorialnego - należy do wojskowych komendantów uzupełnień.

Od orzeczenia wojskowego komendanta uzupełnień przysługuje poborowemu odwołanie do szefa wojewódzkiego sztabu wojskowego w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje powołania poborowego do zasadniczej służby wojskowej.

Nie powołuje się do czynnej służby wojskowej poborowych uznanych za zdolnych do tej służby, którzy:

- pobierają naukę w szkole wyższej do czasu, kiedy staną się absolwentami szkół wyższych;

- pełnią służbę przygotowawczą lub służbę w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa lub Straży Granicznej albo pobierają naukę w szkołach resortu spraw wewnętrznych, chyba, że odrębne przepisy stanowią inaczej;

- są obywatelami polskimi stale zamieszkującymi za granicą.

Poborowych, którzy zostali duchownymi lub członkami zakonów (o profesji wieczystej) przenosi się do rezerwy. Przepis ten oraz inne przepisy ustawy dotyczące duchownych lub członków zakonów nie stosuje się do:

- duchownych wybieranych na określoną kadencję;
- duchownych lub członków zakonów, kościołów i innych związków wyznaniowych o nie uregulowanej sytuacji prawnej.

Organizacja wcielania do jednostek wojskowych

Poborowych uznanych za zdolnych do służby wojskowej, przeznaczonych do jej odbycia, wojskowy komendant uzupełnień powołuje do służby wojskowej. Powołanie następuje na podstawie karty powołania, w której określa się między innymi: numer jednostki wojskowej, miejsce i adres jej postoju oraz termin stawienia się.

Kartę powołania doręcza się poborowemu na 14 dni przed terminem stawienia się. W określonych przypadkach termin ten może być skrócony, jednak nie może być krótszy niż 7 dni od dnia stawienia się w jednostce wojskowej. Podczas wręczania poborowemu karty powołania przeprowadza się z nim rozmowę, w czasie której poucza się go o konieczności właściwego zachowania się podczas przejazdu i terminowego stawienia się w jednostce.

Odmowa przyjęcia karty powołania lub jej zagubienie nie zwalnia poborowego od obowiązku stawienia się w jednostce wojskowej w oznaczonym terminie.

Wojskowy komendant uzupełnień po wręczeniu kart powołania sporządza listy poborowych powołanych do określonych jednostek wojskowych i przesyła je wraz z wtórnymi kartami ewidencyjnymi w takim terminie, aby na 5 dni przed ustalonym przybyciem poborowych jednostka wojskowa je otrzymała.

Termin wcielenia poborowych do zasadniczej służby wojskowej określa szef Sztabu Generalnego WP.

W celu przyjęcia poborowych w jednostce wojskowej powołuje się rozkazem dowódcy komisję przyjęcia.

W skład komisji zazwyczaj wchodzi:

przewodniczący - szef sztabu jednostki;

członkowie - oficer wychowawczy,

- oficer organizacyjno-kadrowy,

- oficer logistyki,

- lekarz.

Komisja w czasie przyjmowania poborowych pracuje w punkcie przyjęcia poborowych.

Na dworcach autobusowych i PKP organizuje się punkty informacyjne, gdzie zbiera się przybywających poborowych; odprowadzanie lub dowóz do jednostki odbywa się pod dowództwem wyznaczonego podoficera.

W biurze przepustek jednostki przybyłym poborowym odnotowuje się w karcie powołania datę i godzinę stawienia się. Z biura przepustek pod dowództwem podoficera poborowi (grupy poborowych) udają się do stołówki żołnierskiej, gdzie spożywają posiłek. Po spożyciu posiłku odprowadzani są do punktu przyjęcia; gdzie:

- dokonuje się sprawdzenia tożsamości poborowego przez przewodniczącego komisji;

- przeprowadza rozmowę oraz przeznacza (wyznacza) poborowego do pododdziału na określone stanowisko (funkcję);

- odnotowuje się na liście imiennej, wtórniku karty ewidencyjnej, w książeczce wojskowej i dowodzie osobistym fakt stawienia się do służby w jednostce wojskowej oraz ujęcie w ewidencji jednostki wojskowej (w książce ewidencyjnej).

Komisja przedstawia dowódcy jednostki wojskowej wnioski w sprawie wyznaczenia nowo wcielonych żołnierzy na określone stanowiska (funkcje) oraz przydziału ich do pododdziałów. Przy opracowaniu wniosków bierze się pod uwagę przeznaczenie poborowych sugerowane przez WKU, ich stan zdrowia, kwalifikacje zawodowe oraz potrzeby jednostki wojskowej (konieczność przygotowania w toku służby wojskowej określonych rezerw osobowych na terytorialne potrzeby mobilizacyjne sił zbrojnych).

Fakt wcielenia poborowego do jednostki wojskowej i wyznaczenie go na odpowiednie stanowisko (funkcję) ogłasza się w rozkazie dziennym dowódcy jednostki wojskowej.

1.3. Uprawnienia żołnierzy odbywających służbę wojskową w czasie pokoju

W okresie między dniem doręczenia obywatelowi karty powołania do czynnej służby wojskowej a jej odbyciem stosunek pracy nie może być przez zakład pracy wypowiedziany ani rozwiązany. Jeżeli okres wypowiedzenia przez zakład pracy lub przez pracownika stosunku pracy nastąpi po dniu doręczenia pracownikowi karty powołania do czynnej służby wojskowej, wypowiedzenie takie staje się bezskuteczne (należy je wycofać). W tym przypadku rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić tylko na żądanie pracownika.

Powyższe przepisy stosuje się również do umów o pracę zawartych na okres próbny. W przypadku upływu okresu próbnego po powołaniu pracownika do czynnej służby wojskowej umowę o pracę uważa się za zawartą na czas nieokreślony.

Powyższych przepisów nie stosuje się, jeżeli zakład pracy ma prawo rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia (z winy pracownika) oraz w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji zakładu pracy.

Na wniosek pracownika, któremu doręczono kartę powołania do czynnej służby wojskowej, zakład pracy jest obowiązany udzielić mu zwolnienia od pracy bez zachowania prawa do wynagrodzenia:

a) na 2 dni, jeżeli pracownikowi doręczono kartę powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej;

b) na 1 dzień, jeżeli pracownikowi doręczono kartę powołania do odbycia ćwiczeń wojskowych trwających powyżej 30 dni.

Pracownikowi, który w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w tym zakładzie w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

Pracownikowi, który w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę po raz pierwszy lub w innym zakładzie pracy niż ten, w którym był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia wymaganego do nabywania lub zachowania uprawnień wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem uprawnień przysługujących wyłącznie pracownikom zakładu pracy, w którym podjął pracę.

Pracownikowi, który podjął pracę po upływie 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej, czas odbywania tej służby wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą tylko uprawnienia w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej, a także uprawnienia emerytalno-rentowe.

Zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do czynnej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz wynagrodzenia, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia ze służby pracownik zgłosił się do tego zakładu w celu podjęcia pracy. Niezachowanie tego terminu powoduje wygaśnięcie

stosunku pracy, chyba że nastąpiło z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy.

Zakład pracy udziela pracownikowi powołanemu do odbycia ćwiczeń wojskowych urlopu bezpłatnego na okres trwania ćwiczeń, z wyjątkiem ćwiczeń trwających do 24 godzin, odbywanych w czasie lub w dniu wolnym od pracy.

Zasady, zakres i tryb spełniania wojskowego obowiązku meldunkowego

Wojskowy obowiązek meldunkowy obejmuje:

- a) wojskowy obowiązek meldunkowy ogólny;
- b) wojskowy obowiązek szczególny.

Wojskowy obowiązek meldunkowy szczególny spełnia się niezależnie od obowiązku meldunkowego ogólnego.

Wojskowemu obowiązkowi meldunkowemu ogólnemu podlegają:

a) mężczyźni - począwszy od dnia 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym kończą 19 lat życia, do dnia 31 grudnia roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia, a posiadający stopnie wojskowe chorążych lub oficerów - 60 lat życia;

b) kobiety przeniesione do rezerwy - począwszy od następnego dnia po dniu przeniesienia do rezerwy do dnia 31 grudnia roku kalendarzowego, w którym kończą 40 lat życia, a posiadające stopnie wojskowe chorążych lub oficerów - 50 lat życia.

Wojskowemu obowiązkowi meldunkowemu ogólnemu nie podlegają osoby, które:

- a) zostały uznane za trwale niezdolne do czynnej służby wojskowej;
- b) pełnią czynną służbę wojskową;
- c) stale zamieszkują za granicą.

Wojskowemu obowiązkowi meldunkowemu ogólnemu, polegającemu na zgłoszeniu wyjazdu za granicę na pobyt czasowy trwający ponad

2 miesiące i powrotu z tego pobytu; zgłoszeniu wyjazdu z miejsca pobytu stałego na czasowy trwający ponad 2 miesiące na obszarze kraju i powrotu z tego pobytu, podlegają tylko poborowi do dnia doręczenia im karty powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, zasadniczej służby lub szkolenia poborowych w obronie cywilnej albo odbycia służby zastępczej.

Wojskowy obowiązek meldunkowy ogólny polega na:

- a) zameldowaniu się w miejscu pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące;
- b) zameldowaniu zmiany adresu w miejscu pobytu stałego lub w miejscu pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące;
- c) zameldowaniu przedłużenia pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące;
- d) zameldowaniu zmiany pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące na pobyt stały;
- e) wymeldowaniu się z miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące;
- f) zgłoszeniu wyjazdu za granicę na pobyt czasowy trwający ponad 2 miesiące i powrotu z tego pobytu;
- g) zgłoszeniu wyjazdu z miejsca pobytu stałego na pobyt czasowy trwający ponad 2 miesiące na obszarze kraju i powrotu z tego pobytu;
- h) zgłoszeniu zmiany imienia lub nazwiska;
- i) zgłoszeniu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub wyższej;
- j) zgłoszeniu uzyskania kwalifikacji zawodowych (zawodu) innych niż uzyskane w szkołach określonych w pkt. 9.

Wojskowemu obowiązkowi meldunkowemu szczególnemu podlegają żołnierze rezerwy posiadający karty mobilizacyjne.

Wojskowy obowiązek meldunkowy szczególny polega na zgłoszeniu wojskowemu komendantowi uzupełnień:

a) zameldowania się (zmiany adresu) w miejscu pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące;

b) wymeldowania się z miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące;

c) wyjazdu za granicę na pobyt czasowy trwający ponad 2 miesiące i powrotu z tego pobytu;

d) wyjazdu z miejsca pobytu stałego na pobyt czasowy trwający ponad 2 miesiące na obszarze kraju i powrotu z tego pobytu.

Wojskowy obowiązek meldunkowy szczególny spełnia się osobiście przez złożenie wojskowemu komendantowi uzupełnień wypełnionego i podpisanego odpowiedniego formularza przed spełnieniem wojskowego obowiązku meldunkowego ogólnego.

Dokonanie zgłoszenia, o którym mowa:

a) pkt 1 - powinno nastąpić najpóźniej przed upływem czwartej doby w przypadku zmiany adresu w miejscu pobytu stałego albo w ciągu następnej doby w przypadku zmiany adresu w miejscu pobytu czasowego, licząc od dnia powstania zmian;

b) pkt 1 - powinno nastąpić najpóźniej w dniu opuszczenia dotychczasowego miejsca pobytu;

c) pkt 3 i 4 - powinno nastąpić najpóźniej w dniu wyjazdu oraz przed upływem drugiej doby, licząc od dnia powrotu.

2. ORGANIZACJA ZASPOKAJANIA POTRZEB MOBILIZACYJNYCH SIŁ ZBROJNYCH

Struktura organizacyjna oraz stopień rozwinięcia i ukończenia jednostek wojskowych w czasie pokoju dostosowane są do możliwości ekonomicznych państwa i (w okresie zagrożenia) zaspokojenia potrzeb osłony pełnego rozwinięcia potencjału obronnego kraju. Stan rozwinięcia poszczególnych jednostek wojskowych jest zróżnicowany, przy czym część z nich posiada zdolność przystąpienia w bardzo krótkim czasie do działań bojowych, część zaś osiąga pełną gotowość w znacznie dłuższych terminach.

Z uwagi na stopień ukończenia stanem osobowym w czasie pokoju (w stosunku do etatów czasu wojennego) jednostki wojskowe dzielą się na:

- rozwinięte;
- o niepełnych stanach;
- skadowane;
- nowo formowane.

Stopień ukończenia jednostek wojskowych wyraża się wskaźnikiem procentowym ewidencyjnego stanu osobowego w czasie pokoju w stosunku do etatu czasu wojennego i wynosi:

- a) dla jednostek rozwiniętych - powyżej 65 % ukończenia;
- b) dla jednostek o niepełnych stanach - w granicach: powyżej 20 do 65 % ukończenia;
- c) dla jednostek skadowanych - od 15 do 20 % ukończenia;
- d) dla jednostek nowo formowanych - 100 % ukończenia jako że są one całkowicie rozwijane w czasie mobilizacji przez inne jednostki wojskowe (mobilizujące).

Przejście jednostek wojskowych z etatu czasu pokojowego na wojenny (bądź formowanie ich od nowa) następuje w drodze mobilizacyjnego rozwinięcia. Mobilizacyjne rozwinięcie polega na planowym włączaniu się do istniejących lub powstających od nowa struktur organizacyjnych

dużych liczb żołnierzy rezerwy oraz pojazdów samochodowych, maszyn inżynierskich i innych urządzeń, a także zapasów materiałowych, pobieranych z gospodarki narodowej, z uwzględnieniem ustalonych terminów. W rozwinięciu mobilizacyjnym biorą udział - oprócz wojskowych ogniw dowodzenia i zarządzania - organy władzy i administracji państwowej oraz inne organy i instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne.

2.1. Ogólne zasady zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych

W ramach zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostki wojskowej uzupełnia się: brakującą w stosunku do należności określonych etatem czasu wojennego i tabelą należności liczbę żołnierzy, środków transportowych, maszyn, urządzeń i środków materiałowych niezbędnych jednostce w czasie jej mobilizacyjnego rozwijania. Potrzeby mobilizacyjne dzielą się na etatowe i ponadetatowe.

Potrzeby mobilizacyjne w zakresie stanu osobowego oraz środków transportowych i maszyn dzielą się na etatowe potrzeby mobilizacyjne, zaspokajanie przez uzupełnienia brakującej liczby żołnierzy rezerwy, która stanowi:

a) w jednostkach wojskowych istniejących w czasie pokoju różnicę między etatem czasu wojennego a stanem ewidencyjnym, z uwzględnieniem wydzielanych i otrzymywanych "załączków"⁴;

b) w jednostkach nowo formowanych - różnicę między etatem czasu wojennego, a liczbą żołnierzy otrzymywanych na załączki.

⁴ Żołnierze zawodowi oraz zasadniczej i okresowej służby wojskowej kierowani (zgodnie z nadanym przydziałem mobilizacyjnym) do jednostek nowo formowanych lub skadrowanych na podstawowe stanowiska dowódczo-sztabowe, specjalistyczne i inne ważne z punktu widzenia gotowości bojowej.

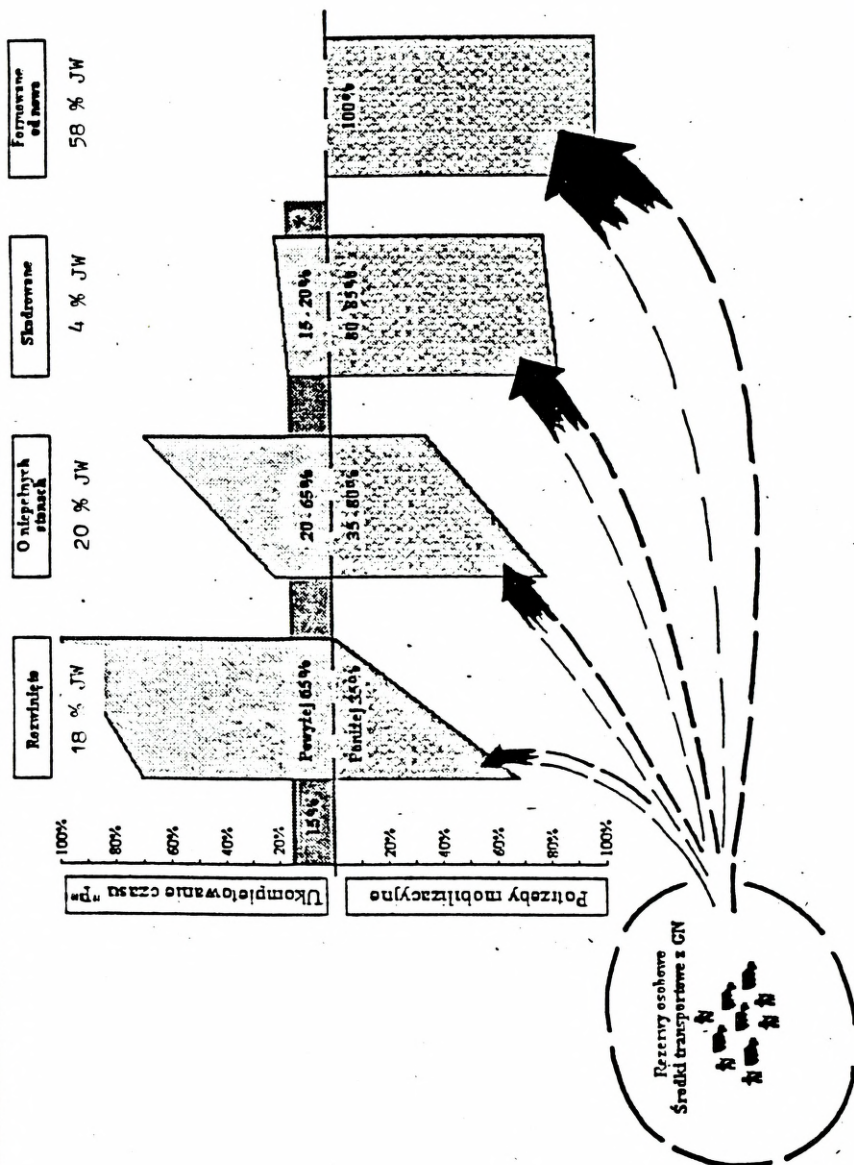
Ponadetatowe potrzeby mobilizacyjne w zakresie stanów osobowych obejmują określoną liczbę żołnierzy niezbędnych do zapewnienia pełnego i właściwego ukompletowania jednostek wojskowych w wypadku nieprzybycia z różnych względów lub niemożności wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem niektórych żołnierzy rezerwy znajdujących się w przydziałach mobilizacyjnych jednostki.

Etatowe potrzeby mobilizacyjne w zakresie środków transportowych i maszyn zaspokaja się przez pobranie określonej liczby tego rodzaju sprzętu z zasobów gospodarki narodowej. Liczba ta stanowi różnicę między należnościami wynikającymi z etatu czasu wojennego a stanem ewidencyjnym i jest powiększona o liczbę środków transportowych (maszyn) znajdujących się w naprawie poza jednostką lub oczekujących na naprawę i spisanie z ewidencji, a także powiększona (pomniejszona) o liczbę egzemplarzy sprzętu wydzielonego (otrzymanego) w ramach przesunięć między jednostkami wojskowymi.

Ponadetatowe potrzeby mobilizacyjne w zakresie pojazdów samochodowych i maszyn określane są przez wojskowego komendanta uzupełnień. Sprzęt ten utrzymywany jest do jego dyspozycji w zakładach pracy celem zapewnienia ukompletowania jednostek wojskowych zgodnie z etatem na wypadek niedostarczenia z różnych względów zaplanowanej do pobrania liczby tych środków lub konieczności uzupełnienia jednostek wojskowych, które poniosły straty w czasie mobilizacji.

Wielkość potrzeb mobilizacyjnych wynika ze stopnia ukompletowania jednostek wojskowych w czasie pokoju oraz ich struktury organizacyjnej czasu wojennego (przedstawia to schemat 1). Możliwości zaspokojenia tych potrzeb zależą od ilości i jakości rezerw zasobów, rezerw osobowych i środków transportowych, które znajdują się na terenie administrowanym przez wojewódzki sztab wojskowy. Chodzi o przestrzeganie w toku zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych każdej jednostki wojskowej: terytorialności, rejonizacji, kompleksowości oraz jakości.

RODZAJE JEDNOSTEK WOJSKOWYCH WG UKOMPLETOWANIA CZASU "P"

Terytorialność zaspokajania uzyskuje się przez kierowanie do jednostek wojskowych żołnierzy rezerwy (oraz środki transportowe i maszyny pobierane z gospodarki narodowej) zamieszkałych (znajdujących się u posiadaczy) na terenie danego województwa, gdzie stacjonuje uzupełniana jednostka.

Rejonizację zaspokajania osiąga się w wyniku przeznaczenia do jednostek wojskowych żołnierzy rezerwy oraz środków transportowych i maszyn z jak najmniejszej liczby gmin, miast, dzielnic i zakładów pracy oraz z rejonów najdogodniej usytuowanych względem miejsc mobilizacyjnego rozwijania jednostek wojskowych, tj. z obszaru administrowanego przez macierzystą (wyznaczoną) wojskową komendę uzupełnień. W wypadkach uzasadnionych i korzystniejszych warunków uzupełnienia jednostek wojskowych - rejonizacja może obejmować uzupełnienie z obszaru innych, sąsiednich WKU (WSzW).

Kompleksowość zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych polega na:

- nagromadzeniu na obszarze administrowanym przez macierzystą WKU żołnierzy rezerwy wszystkich specjalności odpowiadających potrzebom uzupełnianych jednostek;
- zsynchronizowaniu poboru środków transportowych (maszyn) z gospodarki narodowej z poborem żołnierzy rezerwy (kierowców, operatorów). Chodzi o to, by pochodzili oni z tych samych podmiotów gospodarczych, które wydzielają te środki;
- uzupełnianiu pododdziałów żołnierzami rezerwy zamieszkującymi - w miarę możliwości - w tych samych miejscowościach.

Wysoką jakość uzupełnienia jednostek wojskowych osiąga się przez:

- zachowanie zgodności nadanych przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom rezerwy z ich wyszkoleniem wojskowym lub posiadanymi kwalifikacjami;

- przeznaczanie na przydziały mobilizacyjne żołnierzy rezerwy o najwyższych predyspozycjach do spełniania przewidywanych dla nich obowiązków na określonych stanowiskach (funkcjach). Chodzi o wybór rezerwistów najmłodszych wiekiem, posiadających odpowiednie kwalifikacje wojskowe (zawodowe) oraz wykazujących wymaganą sprawność fizyczną i psychiczną, a także walory moralno-etyczne.

Wysoką jakość środków transportowych i maszyn przekazywanych jednostkom wojskowym zapewnia się przez nadawanie przydziałów mobilizacyjnych pojazdom najnowszej produkcji, najbardziej sprawnym technicznie oraz jednolitych marek i typów.

Aby uzupełnienie mobilizacyjne rozwijanych jednostek wojskowych odbywało się z zachowaniem ustalonych norm czasowych, konieczny jest właściwy dobór żołnierzy rezerwy i środków transportowych (gwarantujący ich dyspozycyjność) oraz dobrze zorganizowany i sprawnie działający system powołania i przewozu (dostarczenia) tych żołnierzy (środków) do miejsc mobilizacji.

Przy doborze podoficerów i szeregowych rezerwy celem uzupełnienia jednostek wojskowych obowiązują następujące kryteria:

a) do określonych jednostek wojskowych dobiera się żołnierzy rezerwy posiadających odpowiednie wykształcenie wojskowe lub wyuczony (wykonywany) zawód cywilny, odpowiadający poszukiwanej specjalności (funkcji) wojskowej, którzy odbyli już zasadniczą służbę wojskową;

b) do jednostek medycznych na stanowiska pomocniczego personelu medycznego można wyznaczać kobiety wykonujące zawody cywilne, stosownie do funkcji i specjalności wojskowych określonych w etatach tych jednostek;

c) żołnierzy rezerwy niewyszkolonych, lecz posiadających niezbędne kwalifikacje cywilne, należy przed nadaniem przydziałów mobilizacyjnych przeszkolić w ramach ćwiczeń wojskowych;

d) żołnierzy rezerwy - kierowców samochodowych oraz operatorów maszyn i urządzeń na podwoziu samojezdym, posiadających aktualne prawo jazdy, uprawnienia specjalistyczne oraz czynnie zatrudnionych w zawodzie kierowcy (operatora), wyznacza się na takie same stanowiska (funkcje) w jednostkach wojskowych;

e) na stanowiska usługowe w warsztatach, pralniach, piekarniach, rzeźniach, składach, magazynach itp. kieruje się żołnierzy rezerwy posiadających odpowiednie zawody cywilne i w wieku do 45 lat życia.

Do uzupełnienia jednostek wojskowych środkami transportowymi i maszynami pobieranymi z gospodarki narodowej, a także zapewnienia im pomocy w zapoczątkowaniu i kontynuowaniu mobilizacyjnego i rozwinięcia planuje się wykorzystanie świadczeń osobistych i rzeczowych.

Świadczenia osobiste polegają na wykonywaniu w ustalonym czasie przez osoby fizyczne różnego rodzaju prac doraźnych (fizycznych i umysłowych), przy użyciu będących w ich posiadaniu narzędzi prostych.

Świadczenia rzeczowe polegają na oddaniu w użytkowanie jednostkom wojskowym nieruchomości i rzeczy ruchomych przez instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne (tj. przez ich posiadaczy). Przedmioty tych świadczeń mogą być przeznaczone:

a) na uzupełnienie jednostek wojskowych (pojazdami samochodowymi, maszynami i urządzeniami, statkami powietrznymi i taborem pływającym). Tę grupę świadczeń rzeczowych nazywa się "etatowymi świadczeniami rzeczowymi";

b) do "czasowego" używania przez jednostki wojskowe i z tego względu nazywane "doraźnymi świadczeniami rzeczowymi". Te przedmioty świadczeń (rzeczy ruchome i nieruchomości) powinny być wykorzystane głównie podczas mobilizacyjnego rozwinięcia (do roz-

winięcia elementów bazy mobilizacyjnej, załadowania i przewozu zapasów, sprzętu, żołnierzy itp.).

2.2. Planowanie i organizacja zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych

Planowanie zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych polega na ustaleniu wielkości i jakości tych potrzeb oraz sprecyzowaniu sposobu ich zaspokajania: nadanie przydziałów mobilizacyjnych, organizacja powołania (pobrania), dowozu (dostarczenia) i przyjęcia w jednostce wojskowej.

Zgodnie ze strukturą organizacyjną czasu "W" jednostki wojskowej i jej etatowego (ewidencyjnego) stanu pokojowego ustala się: potrzeby mobilizacyjne w zakresie rezerw osobowych, środków transportowych i maszyn oraz środków materiałowych; sposób powołania (pobrania) osób fizycznych (środków), a także wykorzystania świadczeń osobistych i rzeczowych. Szczegółowe dane ilościowe i jakościowe w tym zakresie ujmuje się w książkach obsady stanowisk etatowych pododdziałów wchodzących w skład jednostki.

Zestawienie zadań mobilizacyjnych oraz pododdziałowe książki obsady stanowisk etatowych stanowią podstawę do opracowania zapotrzebowań na uzupełnienie mobilizacyjne, które sporządza się dla stanów osobowych jednostek (oddzielnie na stanowiska oficerów i chorążych oraz oddzielnie dla podoficerów i szeregowych rezerwy) oraz dla sprzętu (pojazdów samochodowych i maszyn pobieranych z gospodarki narodowej). Zapotrzebowanie dotyczące sprzętu sporządza się na podstawie etatu czasu wojennego oraz stanu ewidencyjnego pojazdów samochodowych i maszyn znajdujących się w wyposażeniu jednostki wojskowej. Uwzględnia się w nim również potrzebę pobrania pojazdów

i maszyn z gospodarki narodowej w miejsce tych środków, które w ciągu roku podlegają kasacji lub są kierowane do naprawy głównej.

Zapotrzebowanie na uzupełnienie jednostki wojskowej podoficerami i szeregowymi rezerwy oraz zapotrzebowanie na uzupełnienie jednostki wojskowej pojazdami samochodowymi i maszynami z gospodarki narodowej jednostki wojskowe przesyłają do wojskowej komendy uzupełnień właściwej ze względu na dyslokację jednostki wojskowej lub innej WKU ustalonej przez WSzW (sztab OW).

Ponadto w celu wykorzystania świadczeń na potrzeby doraźne - w zakresie środków transportowych i maszyn oraz rzeczy nieruchomych (obiektów), a także osób fizycznych (przeznaczonych do ewakuacji zapasów, rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej, załadowania i rozładowania zapasów, itp. - sporządza się oddzielnie dla każdej mobilizowanej jednostki zapotrzebowanie na świadczenia osobiste i rzeczowe i przesyła do właściwych terytorialnych WKU.

Wojskowe komendy uzupełnień po nadaniu przydziałów mobilizacyjnych ustalają z przedstawicielami jednostek wojskowych organizację oraz sposób i czas powołania (dostarczenia) uzupełnienia.

Przydział mobilizacyjny - jest to imienne wyznaczenie żołnierza na stanowisko służbowe (funkcję) określone etatem czasu wojennego uzupełnianej jednostki wojskowej zgodnie z posiadaną specjalnością wojskową lub kwalifikacjami zawodowymi oraz innymi predyspozycjami wymaganymi do pełnienia obowiązków na tym stanowisku (funkcji).

Przydział mobilizacyjny środka transportowego lub maszyny polega na przeznaczeniu tego środka lub maszyny do określonej jednostki wojskowej (pododdziału).

Przydział mobilizacyjny podoficerom i szeregowym rezerwy nadaje się z zasady nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej. Fakt nadania żołnierzowi rezerwy

przydziału mobilizacyjnego należy potwierdzić w rozkazie dowódcy jednostki mobilizującej.

Podoficerów i szeregowych rezerwy utrzymuje się na przydziałach mobilizacyjnych w zasadzie do czasu osiągnięcia przez nich ustalonej granicy wieku, uzależnionej rodzajem jednostki wojskowej (około 10-15 lat).

Komendanci WKU zwracają jednostkom wojskowym pierwsze egzemplarze zapotrzebowania oraz przesyłają im wtórniki kart ewidencyjnych wszystkich żołnierzy rezerwy, którym nadano przydziały mobilizacyjne. Żołnierzom rezerwy, którym nadano przydział mobilizacyjny, wojskowy komendant uzupełnień wystawia kartę powołania.

Nakładanie na obywateli i podmioty gospodarcze **obowiązku świadczeń** należy do wójtów i burmistrzów (prezydentów miast). Wojskowy komendant uzupełnień - po otrzymaniu decyzji od wójtów i burmistrzów (prezydentów miast) w sprawie nałożenia obowiązku świadczeń - powiadamia o tym zainteresowanych dowódców jednostek wojskowych, a także może przekazać im formularze wezwań (dla osób i posiadaczy) do wykonania świadczeń na rzecz obrony (wystawia je komendant WKU).

Decyzję o odnośnie uruchomienia świadczeń podejmuje dowódca jednostki mobilizującej i powiadamia o tym właściwego wojskowego komendanta uzupełnień, albo bezpośrednio wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Doręczenie wezwań do wykonania świadczeń organizuje organ przechowujący te wezwania.

Powołanie żołnierzy rezerwy do uzupełnienia jednostek wojskowych może odbywać się w trybie zwyczajnym lub w trybie natychmiastowego stawiennictwa:

a) tryb zwyczajny polega na tym, że żołnierze rezerwy mają obowiązek stawienia się w jednostce w terminie ustalonym w dokumencie powołania;

b) tryb natychmiastowego stawiennictwa polega na tym, że żołnierze rezerwy powinni nie później niż w ciągu dwóch godzin od otrzymania karty powołania udać się do miejsca stawiennictwa określonego w tym dokumencie.

W odniesieniu do środków transportowych i maszyn planowanych do pobrania z gospodarki narodowej termin dostarczenia środka transportowego natychmiast oznacza, że posiadacz obowiązany jest dostarczyć go w miejscu i czasie określonym w wezwaniu lub decyzji o przeznaczeniu.

Dokumenty powołania doręcza się żołnierzom rezerwy przez wykorzystanie:

- akcji kurierskiej jednostki wojskowej (AK JW);
- małej akcji kurierskiej organizowanej przez WKU, a uruchamianej przez jednostkę wojskową lub WKU (MAK JW, MAK WKU);
- akcji kurierskiej urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej i organów samorządowych (AK AT);
- urzędów pocztowych (UP);
- awaryjnego systemu doręczania, traktowanego jako zastępczy sposób powołania (ASD);
- policji (AKP).

Akcja kurierska jednostki wojskowej polega na powołaniu uzupełnień siłami własnymi. Na kurierów wyznacza się żołnierzy oraz pracowników wojska.

Mała akcja kurierska jest każdorazowo organizowana przez WKU w ramach świadczeń osobistych. Stosownie do ustaleń uruchamia ją i wykorzystuje jednostka wojskowa lub WKU. W tym celu w jednostce (WKU) zawczasu deponuje się wezwanie do wykonania świadczeń na rzecz obrony, które doręcza się obywatelom siłami jednostki (WKU). Obywatele typowani do małej akcji kurierskiej powinni zamieszkiwać w pobliżu jednostki (WKU) i być w pełni dyspozycyjni.

Akcja kurierska urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej i **organów samorządowych** polega na tym, że wojskowe komendy uzupełnień dostarczają (lub uprzednio deponują) dokumenty powołania urzędom rejonowym rządowej administracji ogólnej, a doręczenie tych dokumentów bezpośrednio żołnierzom rezerwy jest realizowane przez organy samorządowe jej siłami.

Doręczanie dokumentów powołania (wezwań do wykonania świadczeń) **siłami urzędów pocztowych** polega na dostarczeniu przez WKU tych dokumentów do kierunkowych urzędów pocztowych, które siłami doręczycieli przekazują je właściwym urzędom pocztowym, a te z kolei - doręczają je bezpośrednio żołnierzom rezerwy (osobom).

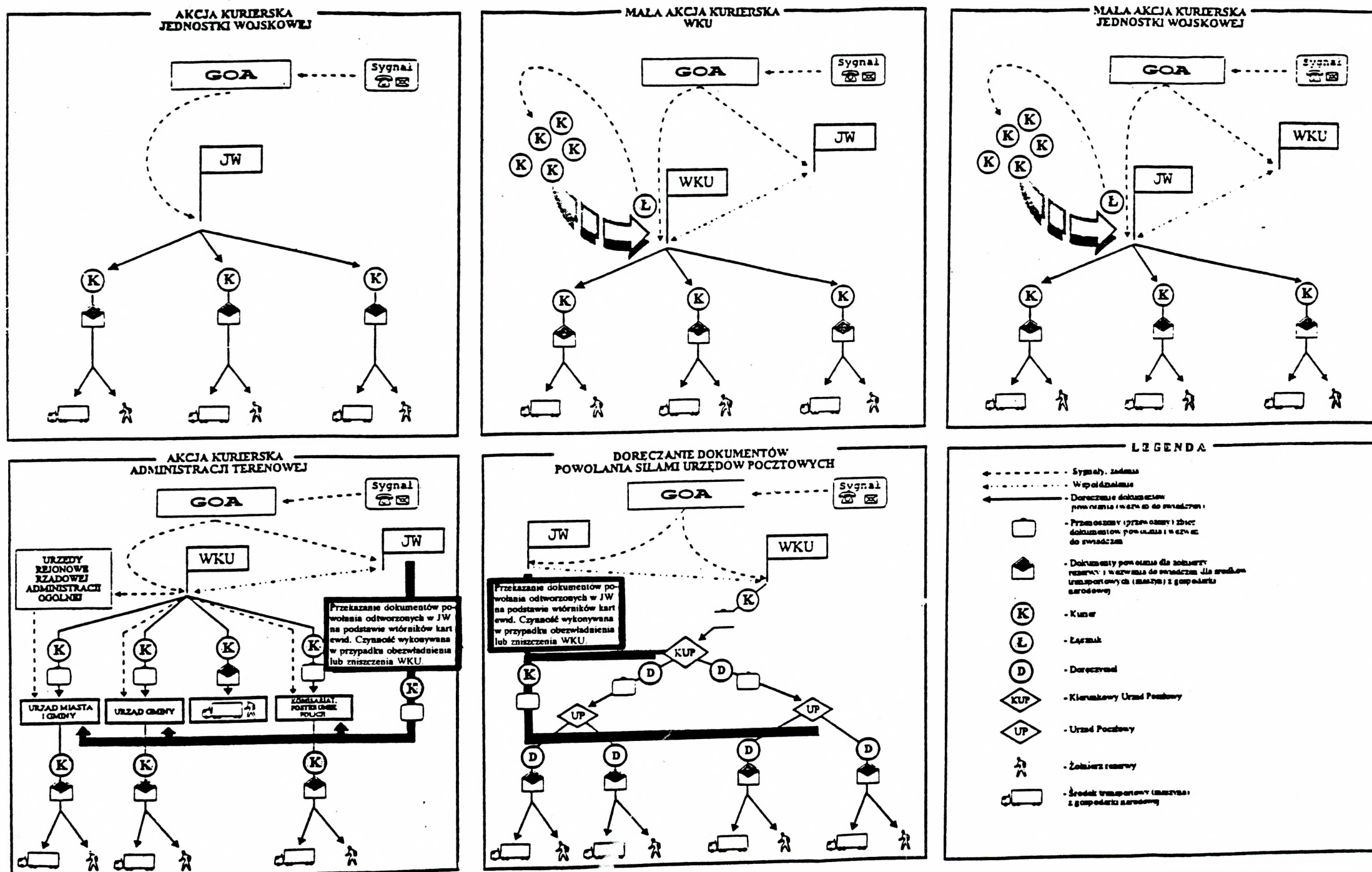
Awaryjny system doręczania polega na doręczaniu dokumentów powołania siłami jednostek wojskowych garnizonu w warunkach, w których niemożliwe jest rozwinięcie innych akcji. Jako kurierów wykorzystuje się żołnierzy i pracowników wojska. Decyzję o uruchomieniu w garnizonie ASD podejmuje szef WSzW.

Sposoby doręczania dokumentów powołania żołnierzom rezerwy oraz wezwań do wykonania świadczeń osobistych i rzeczowych przedstawia schemat 2.

Żołnierze rezerwy po otrzymaniu kart powołania przybywają do określonych **miejskich lub gminnych punktów zbiórki**, skąd dowożeni są do miejsca mobilizacji jednostki wojskowej środkami transportowymi wydzielonymi w ramach świadczeń rzeczowych przez wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast).

Pojazdy samochodowe i maszyny inżynieryjne pobierane z gospodarki narodowej są kierowane do **punktów przyjęcia i rozdziału** poszczególnych jednostek mobilizujących. W wypadku, gdy pojazdy zostały przyjęte i technicznie sprawdzone przez obsługę PRT działającego bezpośrednio w zakładzie pracy - w jednostce wojskowej organizuje się tylko stanowisko rozdziału, które otrzymane pojazdy (maszyny) kieruje do właściwych pododdziałów.

SPOSOBY DORECZANIA DOKUMENTÓW POWOŁANIA I WEZWAŃ DO ŚWIADCZEŃ

2.3. Kompetencje i zadania administracji państwowej oraz organów samorządu terytorialnego w zakresie zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych (zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych)

Umacnianie obronności RP, przygotowanie (zabezpieczenie) ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonywanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do wszystkich organów władzy i administracji państwowej oraz innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także do każdego obywatela w zakresie określonym ustawą.

Wojewodowie organizują wykonanie zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony przez urzędy wojewódzkie, urzędy rejonowe, podporządkowane i nadzorowane jednostki organizacyjne oraz podmioty gospodarcze, dla których są organami założycielskimi, a ponadto przez organy samorządu terytorialnego, organizacje społeczne oraz podmioty gospodarcze nie będące jednostkami organizacyjnymi podporządkowanymi lub nadzorowanymi przez ministrów.

W myśl ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP zadania administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego i podmiotów gospodarczych realizowane na rzecz sił zbrojnych określa się pojęciem świadczeń szczególnych. Do świadczeń szczególnych zobowiązane są niżej wymienione podmioty.

1. **Terenowe organy rządowej administracji ogólnej oraz organy samorządu terytorialnego** zobowiązane są do wykonania - w porozumieniu z szefami WSzW i wojskowymi komendantami uzupełnień - zadań mających na celu zapewnienie sprawnego uzupełnienia jednostek wojskowych rezerwami osobowymi oraz środkami transportowymi i maszynami z zasobów gospodarki narodowej. Zadania te polegają na organizowaniu akcji kurierskich, a także punktów zbiórki żołnierzy

rezerwy i ich dowozu do jednostek wojskowych lub miejsc mobilizacji. Po ogłoszeniu mobilizacji powszechnej w zakres zadań wchodzi ponadto rozplakatowanie obwieszczeń o mobilizacji, zapewnienie przekazania społeczeństwu specjalnych komunikatów i odezw w myśl ustaleń organów wojskowych.

Zorganizowanie doręczania i doręczanie dokumentów powołania w trybie natychmiastowego stawiennictwa do odbycia ćwiczeń wojskowych oraz do czynnej służby wojskowej w czasie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny należy:

- a) w gminach - do wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast);
- b) w rejonach - do kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej.

Decyzję wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) o przeznaczeniu danej osoby do funkcji kuriera (na wniosek WKU) doręcza się jej oraz wojskowemu komendantowi uzupełnień na piśmie z uzasadnieniem.

Kurier, wobec którego wydano ostateczną decyzję o przeznaczeniu go do tej funkcji, może być - na wniosek WKU - wezwany przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania świadczenia polegającego na doręczeniu dokumentów powołania (wezwań do wykonania świadczeń) żołnierzom rezerwy (osobom i instytucjom).

Na podstawie zapotrzebowań złożonych przez jednostki wojskowe wojskowy komendant uzupełnień występuje do właściwego organu samorządu terytorialnego wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) z wnioskami o nałożenie na określone organy, instytucje i osoby obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych wobec tych jednostek wojskowych w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny.

Wnioski o nałożenie świadczeń zgłaszają również kierownicy urzędów rejonowych w sprawie: zorganizowania doręczania i doręczania kart powołania do pełnienia czynnej służby wojskowej oraz wezwań do wykonania świadczeń osobistych i rzeczowych. Ponadto organ samorządu terytorialnego uwzględnia własne potrzeby w zakresie

świadczeń osobistych i rzeczowych związanych z wykonywaniem tych zadań.

W razie niemożności nałożenia obowiązku świadczeń zgłoszonych we wszystkich wnioskach wójt lub burmistrz (prezydent miasta) powiadamia o tym zainteresowanego wnioskodawcę.

Decyzję o przeznaczeniu osoby do wykonania świadczeń osobistych w czasie mobilizacji lub w razie wybuchu wojny oraz o przeznaczeniu rzeczy ruchomych na potrzeby jednostek wojskowych wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wydaje według ustalonego wzoru ⁵.

Osoby, którym wydano ostateczną decyzję o konieczności wykonania świadczeń osobistych, mogą być wezwane w czasie pokoju do wykonywania tych świadczeń w związku ze sprawdzeniem gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych.

Wezwanie do wykonania świadczeń osobistych wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wystawia w czasie pokoju. W razie wezwania osób do świadczeń w związku ze sprawdzeniem gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych doręczanie wezwań następuje przy wykorzystaniu systemu doręczania kart powołania. W miejsce wykorzystania wezwań wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wystawia nowe wezwania do wykonania świadczeń osobistych na te same osoby.

Wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) prowadzą w czasie pokoju rejestr wykonanych świadczeń na podstawie potwierdzeń wydanych przez jednostki organizacyjne, na których rzecz świadczenie było wykonywane.

W razie niestawienia się powołanego do czynnej służby wojskowej bez uzasadnionej przyczyny kierownik urzędu rejonowego rządowej administracji ogólnej, właściwy ze względu na miejsce stałego pobytu (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące, na wniosek WKU, zarządza przymusowe doprowadzenie przez policję do

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6.09.1993 r. w sprawie świadczeń na rzecz obrony.

wskazanej jednostki wojskowej, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

2. Ministrowie, wojewodowie, zarządy spółdzielni i związków spółdzielczych mają obowiązek wykonywania określonych zadań organizacyjno-mobilizacyjnych na rzecz sił zbrojnych, z udziałem podległych lub nadzorowanych jednostek organizacyjnych, a także przedsiębiorstw i zrzeszeń przedsiębiorstw państwowych. Zadania te obejmują głównie formowanie jednostek wojskowych i jednostek zmilitaryzowanych oraz wydzielenie określonej liczby łóżek szpitalnych.

Jednym z rodzajów świadczeń, z których mogą korzystać jednostki wojskowe, jest zakwaterowanie przejściowe. Jednostki wojskowe korzystają z zakwaterowania przejściowego, gdy konieczne jest czasowe rozmieszczenie urzędów, uzbrojenia i sprzętu wojskowego, a także żołnierzy i pracowników cywilnych oraz osób towarzyszących poza budynkami, lokalami i terenami przeznaczonymi na zakwaterowanie stałe.

Zajęciu na zakwaterowanie przejściowe podlegają przede wszystkim budynki, lokale i tereny będące w zarządzie organów administracji państwowej, instytucji państwowych i jednostek gospodarki uspołecznionej. W dalszej kolejności mogą być również zajmowane nieruchomości należące do organizacji społecznych, zawodowych albo do innych osób prawnych i osób fizycznych.

Decyzję o przeznaczeniu nieruchomości (budynków, pomieszczeń) na zakwaterowanie przejściowe wojsk (na cele świadczeń rzeczowych) wydaje wójt lub burmistrz (prezydent miasta), a w odniesieniu do obszarów leśnych - dyrektor okręgowego zarządu lasów państwowych lub upoważniony przez niego nadleśniczy, na podstawie zapotrzebowania złożonego przez szefostwo służby zakwaterowania i budownictwa OW, na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień.

Posiadacz nieruchomości, wobec którego wydano ostateczną decyzję o przeznaczeniu nieruchomości na cele świadczeń rzeczowych, może być na wniosek WKU, wezwany przez wójta lub burmistrza (prezydenta

miasta) do wykonania tego świadczenia. Wezwanie to doręcza się na 14 dni przed terminem wykonania świadczenia, z wyjątkiem przypadków, w których wykonanie tego świadczenia następuje w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych.

Terenowy organ administracji rządowej oraz organy samorządowe są obowiązane na żądanie informować WKU, wg posiadanych ewidencji, o stanie nieruchomości mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych.

Terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne mogą być zobowiązane do odpłatnego (finansowanego z budżetu państwa):

a) dostosowanie posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa, w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;

b) przystosowanie budowanych (przebudowywanych i rozbudowywanych) obiektów budowlanych oraz wytwarzanych rzeczy do potrzeb obrony państwa, w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;

c) gromadzenia, przechowywania i konserwacji przedmiotów niezbędnych do wykonania ww. czynności.

Na podstawie wniosków i oględzin wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wydaje decyzję o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomej na cele świadczeń rzeczowych, równomiernie obciążając tymi świadczeniami wszystkich ich posiadaczy zamieszkujących lub mających siedzibę na obszarze działania gminy (nie dotyczy przeznaczenia rzeczy ruchomych na cele etatowych świadczeń rzeczowych dla sił zbrojnych). Decyzję powyższą wydaje się wg określonego wzoru. W szczególnych sytuacjach nakładnie obowiązku świadczeń może być również realizowane drogą obwieszczeń lub w inny sposób.

Wydatki związane z planowaniem i nakładaniem obowiązku świadczeń na rzecz obrony oraz doręczeniem przez kurierów kart powołania

do czynnej służby wojskowej i wezwań do wykonania świadczeń osobistych lub rzeczowych pokrywa się z budżetu wojewody.

Doświadczenia uzyskane w czasie ćwiczeń mobilizacyjnych wskazują, że właściwe planowanie oraz sprawne wyegzekwowanie świadczeń osobistych i rzeczowych stanowi ważny element procesu zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych. Wymaga to ścisłego współdziałania dowódców (sztabów) jednostek oraz organów administracji wojskowej z jednostkami organizacyjnymi administracji rządowej ogólnej oraz samorządu terytorialnego i gospodarki narodowej. Nawiązanie i utrzymywanie współdziałania między wspomnianymi ogniwami jest bowiem podstawowym warunkiem pomyślnego wykonania zadań mobilizacyjnych. Współdziałanie jednostek wojskowych i organów administracji wojskowej pomiędzy sobą i z jednostkami organizacyjnymi administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotami gospodarczymi nabiera znaczenia obiektywnej konieczności zwłaszcza w warunkach przewidywanego wzrostu zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Organizacja i utrzymywanie współdziałania pomiędzy zainteresowanymi stronami nie może być traktowane jako akt jednorazowy, wynikający z potrzeby przygotowania i realizacji (np. podczas ćwiczeń mobilizacyjnych) procesu mobilizacyjnego rozwinięcia określonych jednostek wojskowych. Właściwa realizacja tych zadań wymaga ciągłości i systematyczności, a także stałego aktualizowania i doskonalenia przyjętych w tej dziedzinie ustaleń.

3. PLANOWANIE I WYKORZYSTANIE ŚWIADCZEŃ Z GOSPODARKI NARODOWEJ NA RZECZ SIŁ ZBROJNYCH

Obrona ojczyzny jest obowiązkiem wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Umacnianie obronności RP, przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do obowiązków wszystkich organów władzy i administracji państwowej, innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także każdego obywatela.

Powszechnemu obowiązkowi obrony podlegają wszyscy obywatele polscy zdolni ze względu na wiek i stan zdrowia do wykonania tego obowiązku. Jeżeli obywatel polski jest równocześnie obywatelem innego państwa i stale zamieszkuje poza granicami RP, nie podlega temu obowiązkowi.

W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele są zobowiązani do:

- pełnienia służby wojskowej;
- pełnienia służby w obronie cywilnej;
- odbywania przysposobienia obronnego;
- uczestniczenia w samoobronie ludności;
- pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych;
- odbywania służby zastępczej;
- wykonywania świadczeń na rzecz obrony.

Świadczenia na rzecz obrony są szczególnym obowiązkiem obywateli, urzędów, instytucji państwowych oraz podmiotów gospodarczych. Mogą być one wykonywane w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. W materiale szczególną uwagę zwrócono na świadczenia wykonywane na rzecz sił zbrojnych w czasie ich mobili-

zacyjnego rozwinięcia. Przedstawiono również tryb planowania, nakładnia obowiązku świadczeń przez organa administracji rządowej i samorządowej oraz ich wykonywania.

3.1. Świadczenia na rzecz obrony

Świadczenia na rzecz obrony obejmują:

- świadczenia osobiste w czasie pokoju;
- świadczenia rzeczowe w czasie pokoju;
- świadczenia w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- świadczenia szczególne.

Świadczenia osobiste w czasie pokoju

Obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony na osoby, które ukończyły 16, a nie przekroczyły 60 lat życia, posiadające obywatelstwo polskie. Świadczenie to polega na wykonaniu różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz przygotowania obrony państwa. Może ono obejmować również obowiązek użycia posiadanych narzędzi prostych.

Osoby wykonujące świadczenia polegające na doręczaniu dokumentów powołania do czynnej służby wojskowej oraz wezwań do wykonania świadczeń (tak zwani "kurierzy") zobowiązane są do wykorzystania w tym celu własnych środków transportowych. Prace wykonywane w ramach obowiązku świadczeń osobistych powinny odpowiadać stanowi zdrowia oraz w miarę możliwości, kwalifikacjom zawodowym osoby, na którą nałożono ten obowiązek.

Obowiązek wykonania świadczeń może być nałożony w związku z:

- ćwiczeniami wojskowymi;
- ćwiczeniami w obronie cywilnej;
- ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony;

- koniecznością dostarczenia wojsku określonych przedmiotów (sprzętu) wraz z zapewnieniem ich obsługi (kierowcy pojazdów).

Na kurierów obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony tylko w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych.

Czas wykonywania świadczeń nie może przekroczyć:

- jednorazowo - 12 godzin, a w stosunku do kurierów oraz osób obsługujących i dostarczających przedmioty świadczeń - 48 godzin;

- liczba powołań do świadczeń osobistych w ciągu roku nie może przekroczyć trzech razy.

Do czasu wykonania świadczeń osobistych wlicza się czas dojazdu do miejsca wykonania świadczenia oraz powrotu do miejsca stałego pobytu (lub pobytu czasowego, trwającego ponad dwa miesiące) w liczbie nie przekraczającej łącznie dwóch godzin. W przypadku, gdy świadczenie wykonywane jest dłużej niż 12 godzin, należy wliczyć czas przeznaczony na wypoczynek, nie więcej jednak niż 8 godzin.

Obowiązek wykonania świadczenia nakłada wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień lub właściwego organu obrony cywilnej.

Decyzję o nałożeniu obowiązku świadczenia doręcza się osobie zobowiązanej i wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem na 14 dni przed terminem stawienia się do wykonania świadczenia. Od decyzji zarówno wnioskodawcy, jak i osobie zobowiązanej przysługuje odwołanie do wojewody w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji. W przypadku, gdy decyzja wydana została z naruszeniem przepisów prawa, może być zmieniona przez wojewodę z urzędu.

Decyzji nałożonej przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), dotyczącej wykonania świadczenia, nadaje się rygor natychmiastowego wykonania w terminie w niej określonym. Osoba wykonująca świadczenie obowiązana jest stawić się do jej wykonania w nakazanym terminie i miejscu.

Na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień wójt lub burmistrz (prezydent miasta) przeznacza określone osoby do pełnienia funkcji kuriera. Przeznaczenie to potwierdza się decyzją, która wraz z uzasadnieniem na piśmie doręczona zostaje osobie przeznaczonej oraz wojskowemu komendantowi uzupełnień. Od decyzji przysługuje odwołanie do wojewody w terminie 14 dni od dnia doręczenia. Z urzędu może być ona zmieniona przez wojewodę, jeżeli została wydana z naruszeniem prawa. Osoba przeznaczona do pełnienia funkcji kuriera, w stosunku do której wydano ostateczną decyzję, może na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, być wzywana przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania świadczenia osobistego, polegającego na doręczaniu dokumentów powołania do czynnej służby wojskowej oraz wezwań imiennych do wykonania świadczeń. Wezwanie to może zobowiązywać do wykonania świadczenia w trybie natychmiastowego stawiennictwa. Od powyższego wezwania nie przysługuje odwołanie, a kurier obowiązany jest stawić się do wykonania świadczenia osobistego w terminie i miejscu wskazanym w wezwaniu.

Wiadomo, że powołanie do czynnej służby wojskowej następuje za pomocą kart powołania, kart mobilizacyjnych oraz w drodze obwieszczeń lub w inny sposób określony przez ministra obrony narodowej. Karta powołania jest decyzją administracyjną wojskowego komendanta uzupełnień. Dniem powołania do służby jest określony w karcie powołania dzień stawienia się do służby.

Zorganizowanie doręczenia i doręczenie kart powołania do odbycia ćwiczeń wojskowych przeprowadzonych w trybie natychmiastowego stawiennictwa oraz do czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny należy:

- w gminach - do wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast);
- w rejonach - do kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej.

Doręczenie kart powołania w powyższych przypadkach może nastąpić również przez urzędy pocztowo-telekomunikacyjne i Policję.

Do obowiązków wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) należy również rozplakatowanie obwieszczeń o powołaniu osób do czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Powołanie do odbycia ćwiczeń wojskowych przeprowadzanych w trybie natychmiastowego stawiennictwa może nastąpić tylko w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej SZ.

Świadczenia rzeczowe w okresie pokoju

Świadczenie rzeczowe polega na oddaniu do używania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych na cele przygotowania obrony państwa. Obowiązek ten może być nałożony na urzędy, instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne.

Świadczenia rzeczowe mogą być wykonane na rzecz:

- sił zbrojnych;
- formacji obrony cywilnej;
- państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa.

Przedmioty świadczeń rzeczowych mogą być przeznaczone:

a) na zaspokajanie potrzeb wynikających z wojennych struktur organizacyjnych jednostek sił zbrojnych oraz państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby państwa - tzw. **"etatowe świadczenia rzeczowe"**;

b) do używania przez siły zbrojne, formacje obrony cywilnej i państwowe jednostki organizacyjne wykonujące zadania na potrzeby obrony państwa, nie podlegające włączeniu w skład ich struktur organizacyjnych - tzw. **"doraźne świadczenia rzeczowe"**.

Państwowymi jednostkami organizacyjnymi są:

- jednostki przewidziane do militaryzacji;
- Policja;
- Urząd Ochrony Państwa;
- Straż Graniczna;
- Państwowa Straż Pożarna;
- Służba Więzienna;
- jednostki organizacyjne podległe ministrowi obrony narodowej (lub dla których jest on organem założycielskim), ale nie wchodzące w skład sił zbrojnych.

Czas wykonania świadczeń rzeczowych

Świadczenie rzeczowe nie może przekroczyć jednorazowo w przypadku pobrania przedmiotu świadczeń:

- a) w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych - 48 godzin;
- b) w związku z ćwiczeniami wojskowymi - 7 dni;
- c) w związku z ćwiczeniami w obronie cywilnej lub ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony - 24 godzin.

Nałożenie obowiązku świadczenia rzeczowego może nastąpić najwyżej trzy razy w roku, a w wymiarze 7 dni (w związku z ćwiczeniami wojskowymi) tylko jeden raz w roku.

Do czasu wykonania świadczenia wlicza się czas niezbędny na dostarczenie przedmiotu świadczenia do wskazanego miejsca oraz na jego powrót do miejsca postoju (przekazywania) - w sumie nie więcej niż 2 godziny.

Wyżej wymienione ograniczenia czasu świadczenia nie dotyczą używania nieruchomości udostępnionych na czas przeprowadzenia rejestru przedpoborowych oraz poboru.

Decyzję o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele świadczeń rzeczowych wydaje wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień lub właściwego organu OC. Decyzję wójta lub burmistrza doręcza się posiadaczowi nieruchomości lub rzeczy ruchomych oraz wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem. Od decyzji tej, osobom, które jej podlegają przysługuje odwołanie do wojewody w terminie 14 dni od dnia doręczenia. Jeżeli przy wydawaniu decyzji zostały naruszone przepisy prawa, zostaje ona zmieniona przez wojewodę z urzędu.

Osoba wobec której wydano ostateczną decyzję, może być na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień lub właściwego organu OC wezwana przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania świadczenia. Wezwanie to doręcza się na 14 dni przed terminem wykonania świadczenia, z wyjątkiem, gdy następuje ono w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej SZ.

Osoba, wobec której wydano ostateczną decyzję o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele świadczeń, obowiązana jest informować wójta lub burmistrza o rozporządzaniu przedmiotami świadczeń.

Przedmiot świadczeń musi być oddany do użytkowania w terminie i miejscu wskazanym w wezwaniu, w stanie przydatnym do użytku wraz z dotyczącymi go dokumentami.

Terenowe organy administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego są obowiązane na żądanie wojskowych komendantów uzupełnień oraz organów OC informować je, według posiadanej ewidencji, o stanie przedmiotów świadczeń.

Przedmioty świadczeń powinny być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem, w sposób odpowiadający ich właściwościom. Użytkownik ponosi koszty związane z jego utrzymaniem, a poczynione wydatki lub nakłady nie podlegają zwrotowi. Użytkownik odpowiedzialny jest

również za jego utratę lub uszkodzenie oraz szkody wynikłe z używania go w sposób sprzeczny z jego właściwościami lub przeznaczeniem.

Przedmiot świadczenia powinien być zwrócony w stanie nie pogorszonym; użytkownik nie ponosi odpowiedzialności za zużycie przedmiotu świadczenia będące następstwem prawidłowego użytkowania.

Przyjmujący w użytkowanie przedmiot świadczenia jest odpowiedzialny za szkody wynikłe z niezwrócenia go w terminie oraz z tytułu naprawy wykonywanej po tym terminie wskutek uszkodzeń powstałych w czasie używania go. Roszczenia przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu przedmiotu świadczenia.

Świadczenia w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny

1. Świadczenia osobiste.

W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny osoby, które podlegają obowiązkowi świadczeń osobistych mogą być w każdym czasie powołane do wykonania w ramach tego obowiązku różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz sił zbrojnych, obrony cywilnej lub państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa.

Czas wykonania tych świadczeń nie może przekroczyć jednorazowo 7 dni.

2. Świadczenia rzeczowe.

Świadczenia rzeczowe w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny polegają na oddaniu posiadanych nieruchomości lub rzeczy ruchomych do używania przez siły zbrojne, formacje OC lub państwowe jednostki organizacyjne wykonujące zadania na potrzeby obrony państwa. Obowiązek ten może być nałożony na urzędy i instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne, organizacje społeczne oraz osoby fizyczne.

Przedmioty świadczeń rzeczowych podlegają zwrotowi po ustaniu potrzeby ich używania. Obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych nakłada wójt lub burmistrz (prezydent miasta).

3. Świadczenia szczególne.

Świadczenia szczególne wykonują terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne.

Świadczenia szczególne wykonywane są odpłatnie i finansowane z budżetu państwa.

Polegają one na obowiązku:

a) dostosowania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa, w sposób niezmieniający ich właściwości i przeznaczenia;

b) przystosowania budowanych (przebudowywanych i rozbudowywanych) obiektów budowlanych oraz wytwarzanych rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa, w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;

c) gromadzenia, przechowywania i konserwacji przedmiotów niezbędnych do wykonania czynności wyżej wymienionych.

Oprócz tego terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne mogą być zobowiązane do odpłatnego wykonania określonych zadań mobilizacyjnych na rzecz sił zbrojnych. Wykonanie obowiązku lub zadania następuje na podstawie umowy zawartej z wykonawcą przez właściwy organ.

3.2. Planowanie świadczeń

Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) opracowuje do dnia 31 grudnia danego roku "Roczny plan świadczeń osobistych i doraźnych

świadczeń rzeczowych", które mają być wykonane w następnym roku kalendarzowym oraz osobny "Plan świadczeń osobistych oraz etatowych i doraźnych świadczeń rzeczowych przewidzianych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny".

Podstawę do opracowania "Rocznego planu świadczeń" stanowią wnioski o nałożenie obowiązku świadczeń osobistych oraz przeznaczenie nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele doraźnych świadczeń rzeczowych, złożone przez wojskowych komendantów uzupełnień w związku z ćwiczeniami wojskowymi oraz przez właściwe organy OC w związku z ćwiczeniami w OC, a także ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony. W planie tym uwzględnia się również wnioski kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej o przeznaczenie nieruchomości na cele świadczeń rzeczowych w związku z koniecznością wykorzystania ich w czasie poboru.

Podstawę do opracowania "Planu świadczeń osobistych oraz etatowych i doraźnych świadczeń rzeczowych przewidzianych do wykonania w czasie mobilizacji lub wybuchu wojny", stanowią wnioski:

a) wojskowych komendantów uzupełnień - w odniesieniu do świadczeń wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych SZ lub jednostek organizacyjnych wchodzących w tym czasie, na podstawie odrębnych przepisów, w skład SZ;

b) organów obrony cywilnej - w odniesieniu do świadczeń wykonywanych na rzecz obrony cywilnej;

c) właściwych kierowników państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa - w odniesieniu do świadczeń na rzecz tych jednostek;

d) kierowników urzędów rejonowych - w odniesieniu do świadczeń wykonywanych w związku ze zorganizowaniem doręczenia i dorę-

czaniem kart powołania do pełnienia czynnej służby wojskowej oraz wezwań do wykonania świadczeń osobistych lub rzeczowych.

W planach tych wójt lub burmistrz (prezydent miasta) ujmuje również własne potrzeby świadczeń osobistych i rzeczowych, związane z wykonaniem zadań, tak jak kierownicy urzędów rejonowych.

Wnioski dotyczące świadczeń powinny zawierać:

1. W zakresie świadczeń osobistych:

a) określenie jednostki organizacyjnej, na rzecz której świadczenie ma być wykonywane;

b) liczbę osób, ze wskazaniem ich kwalifikacji ogólnych i danych o potrzebie posiadania przez te osoby określonych prostych narzędzi;

c) termin i miejsce stawienia się do wykonania świadczenia;

d) rodzaj i zakres prac przewidywanych do wykonania;

e) czas trwania świadczenia.

2. W zakresie świadczeń rzeczowych:

a) określenie jednostki organizacyjnej, na rzecz której świadczenie ma być wykonywane;

b) liczbę, rodzaj nieruchomości lub rzeczy ruchomych;

c) termin i miejsce, w którym posiadacz jest obowiązany oddać do używania przedmiot świadczenia;

d) przeznaczenie i okres, przez jaki przedmioty świadczenia będą używane.

We wnioskach tych mogą być zawarte również propozycje dotyczące nałożenia świadczeń osobistych na obywateli w określonych miejscowościach oraz świadczeń rzeczowych na określonych posiadaczy oraz obowiązku świadczeń osobistych w celu dostarczenia i obsługi przedmiotów przekazywanych w ramach świadczeń rzeczowych.

Wojskowy komendant uzupełnień otrzymuje od wojewódzkiego urzędu statystycznego nieodpłatnie informacje i dane gromadzone w tych urzędach o rzeczach ruchomych z działu transportu i łączności.

Terenowe organy rządowej administracji ogólnej oraz wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) informują wojskowych komendantów uzupełnień oraz właściwe organy obrony cywilnej o nieruchomościach i rzeczach ruchomych, które mogą być przedmiotem świadczeń.

Informacje powinny zawierać:

- a) nazwę (dane) posiadacza i adres jego siedziby;
- b) liczbę lub ilość, rodzaj, przeznaczenie nieruchomości albo rzeczy ruchomych;
- c) dane charakteryzujące właściwości rzeczy ruchomych lub nieruchomości.

Informacje te są wykorzystywane podczas sporządzania wniosków dotyczących nałożenia świadczeń.

Plan świadczeń osobistych oraz etatowych i doraźnych świadczeń rzeczowych przewidzianych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny podlega stałej aktualizacji.

3.3. Nakładanie obowiązku świadczeń osobistych i ich wykonywanie

Obowiązkowi świadczeń osobistych nie podlegają:

- a) żołnierze pełniący czynną służbę wojskową oraz osoby, którym doręczono kartę powołania, a termin stawienia się do służby koliduje z terminem wykonania świadczenia;
- b) poborowi odbywający służbę w OC lub służbę zastępczą;
- c) posłowie, senatorowie oraz osoby wybrane do organów samorządu terytorialnego na czas trwania kadencji;
- d) inwalidzi I i II grupy oraz osoby uznane za trwale niezdolne do prowadzenia gospodarstwa rolnego;
- e) funkcjonariusze Policji, UOP, SG, SW, PSP oraz pracownicy SOK, straży przemysłowej i pocztowej, sędziowie i prokuratorzy;

f) kobiety w ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego, osoby sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 8 oraz sprawujące opiekę nad dziećmi od lat 8 do 16 lub nad osobami wspólnie zamieszkającymi, a zaliczonymi do I grupy inwalidzkiej albo obłożnie chorymi;

g) osoby zatrudnione na stanowiskach kierowników publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz na stanowiskach w opiece społecznej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Wójt lub burmistrz, nakładając obowiązek świadczenia, w pierwszej kolejności realizuje wnioski wojskowego komendanta uzupełnień dotyczące potrzeb SZ, które mają być zaspokajane w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny.

Wezwanie do wykonania świadczenia wystawia się w czasie pokoju. W przypadku, gdy wezwanie zostało wykorzystane w związku ze sprawdzaniem gotowości mobilizacyjnej SZ, wystawia się nowe wezwanie do wykonania świadczenia na te same osoby. Wezwanie do wykonania świadczenia osobistego może być przekazane, na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, dowódcom jednostek wojskowych, na rzecz których jest ono wykonywane. Obowiązek doręczenia wezwania spoczywa wówczas na dowódcach jednostek wojskowych.

Wezwanie do wykonania świadczenia osobistego, polegającego na obsłudze i dostarczeniu przedmiotów świadczeń rzeczowych, może na wniosek posiadacza, być jemu przekazane. Obowiązek dostarczenia wezwania spoczywa wówczas na posiadaczu.

W przypadku, gdy osoba, na którą nałożono obowiązek świadczenia osobistego jest obłożnie chora i nie może stawić się do jego wykonania, zawiadamia o tym wójta lub burmistrza, który powiadamia wojskowego komendanta uzupełnień lub organ OC albo kierownika państwowej jednostki organizacyjnej, na rzecz której świadczenie miało być wykonane.

W przypadku zaistnienia okoliczności uchylenia decyzji o przeznaczeniu osoby do funkcji kuriera oraz od obowiązku świadczenia osobistego wykonywanego w razie mobilizacji lub wybuchu wojny, w miejsce tych osób wójt lub burmistrz nakłada taki obowiązek na inne osoby oraz wystawia dla nich wezwania.

3.4. Przeznaczenie nieruchomości i rzeczy ruchomych na świadczenia

Przedmiotem świadczeń rzeczowych nie mogą być:

1. Tereny, pomieszczenia, środki transportowe, maszyny i inny sprzęt znajdujący się w posiadaniu:

a) jednostek organizacyjnych służących bezpośrednio działalności Sejmu i Senatu RP, Kancelarii Prezydenta RP, URM, ministerstw i urzędów wojewódzkich oraz banków i przedsiębiorstw, wobec których prezes NBP pełni funkcję organu założycielskiego;

b) jednostek organizacyjnych podległych ministrom: obrony narodowej, spraw wewnętrznych i sprawiedliwości oraz przedsiębiorstw, wobec których pełnią oni funkcję organu założycielskiego;

c) przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz innych przedstawicielstw i instytucji zrównanych z nimi w zakresie przywilejów i immunitetów.

2. Biblioteki, muzea i archiwa, obiekty zabytkowe oraz przedmioty dóbr kultury, a także pomieszczenia przeznaczone do ich przechowywania.

3. Zbiory naukowe i artystyczne mające charakter publiczny.

4. Świątynie, domy modlitwy oraz pomieszczenia kościołów i związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej.

5. Parki narodowe i rezerваты przyrody.

6. Przedszkola, domy dziecka, zakłady opiekuńczo-wychowawcze oraz szkoły i internaty specjalne.

Przedmiotem świadczeń nie mogą być przedmioty samochodowe używane wyłącznie do przewozu wewnątrz zakładu.

Przed wydaniem decyzji wójt lub burmistrz może dokonać oględzin przedmiotów świadczeń rzeczowych, w oględzinach tych mogą uczestniczyć upoważnieni przez burmistrza (wójta) przedstawiciele wnioskodawców. Na podstawie zgłoszonych wniosków, potrzeb i oględzin wójt lub burmistrz wydaje decyzję o przeznaczeniu tych nieruchomości lub rzeczy na cele świadczeń.

Zawsze w pierwszej kolejności realizuje się wnioski wojskowych komendantów uzupełnień o przeznaczeniu rzeczy ruchomych na cele etatowych świadczeń rzeczowych dla SZ.

Wójt lub burmistrz oraz organy właściwe do zgłaszania wniosków, mogą dokonywać oględzin stanu utrzymania przedmiotów świadczeń.

Jednostka organizacyjna, na rzecz której mają być oddane środki transportowe, maszyny i urządzenia niesamobieżne, zobowiązana jest zapewnić ich posiadaczowi sprzęt do holowania lub przewozu. Wezwania do wykonania świadczeń wystawia się w czasie pokoju. Wzywanie do wykonania świadczeń rzeczowych oraz ich wykonanie jest realizowane tak samo jak w przypadku świadczeń osobistych.

Przedmioty świadczeń przyjmują osoby upoważnione przez kierowników jednostek organizacyjnych, na rzecz których mają być one przekazane, albo osoby upoważnione przez wnioskodawców. Przyjmując przedmioty świadczeń rzeczowych zbiorczo poświadczają się posiadaczowi ich oddanie. W uzasadnionych przypadkach poświadczenie może określać stan techniczny, procentowy stopień zużycia oraz jego wartość szacunkową.

Zwrot przedmiotu świadczeń rzeczowych następuje po ustaniu potrzeby ich wykorzystywania za pisemnym poświadczeniem zwrotu. Poświadczenie wystawia się oddzielnie dla każdego przedmiotu. Za wykorzystywane przedmioty świadczeń rzeczowych posiadaczowi

wypłaca się ryczałt (zał. nr 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 6 września 1993 r. Dz.U. nr 85), który co roku jest odpowiednio rewaloryzowany. W przypadku utraty lub zupełnego uszkodzenia przedmiotu świadczeń, użytkownik zawiadamia o tym posiadacza oraz wypłaca mu z urzędu odszkodowanie. Odszkodowanie przysługuje również w przypadku uszkodzenia lub szkody powstałej w wyniku używania przedmiotu świadczeń w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem.

3.5. Realizacja świadczeń w razie ogłoszenia mobilizacji i wojny

Na osobach i posiadaczach, którym doręczono decyzje o przeznaczeniu do wykonania świadczeń w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny spoczywa obowiązek natychmiastowego wykonania świadczenia w wypadku zaistnienia takiej sytuacji. Do wykonania świadczeń osoby i posiadacze mogą być wzywani przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Niedoręczenie wezwania nie zwalnia z obowiązku wykonania świadczenia. Nałożenie obowiązku świadczeń może być wykonane również na podstawie doraźnie zgłoszonych wniosków. Dodatkowo uprawnionymi do zgłaszania wniosków, oprócz organów i kierowników wymienionych wcześniej są dowódcy jednostek wojskowych. Decyzjom o nałożeniu obowiązku świadczeń nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności w terminie w nich określonym.

W szczególnych sytuacjach obowiązek świadczeń może być nałożony w drodze obwieszczeń lub w inny sposób.

Obowiązki i uprawnienia użytkowników przedmiotów świadczeń rzeczowych oraz uprawnienia osób wykonujących świadczenia osobiste w czasie mobilizacji lub wojny są takie same jak w czasie pokoju.

3.6. Zakres zadań realizowanych w ramach świadczeń w toku mobilizacyjnego rozwijania jednostek wojskowych

W mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych ważną rolę odgrywają świadczenia realizowane na rzecz SZ. Będą to świadczenia osobiste, etatowe i doraźne świadczenia rzeczowe oraz świadczenia szczególne.

Etatowe świadczenia rzeczowe - to przede wszystkim zaspokojenie potrzeb mobilizacyjnych przez uzupełnienie w jednostkach wojskowych środków transportowych i maszyn.

Dla jednostek wojskowych ważny jest krótki termin przybycia osób wykonujących świadczenia osobiste oraz szybkie udostępnienie przedmiotów świadczeń. Wiąże się to z koniecznością ich wykorzystania przed stawiennictwem żołnierzy rezerwy oraz dostarczenia środków transportowych i maszyn w ramach zasadniczego zaspokajania potrzeb mobilizacyjnych.

Największą rolę odgrywają świadczenia osobiste i rzeczowe (doraźne) w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych skadowanych, o niepełnych stanach osobowych i nowo formowanych.

Rodzaj, zakres i sposoby realizacji świadczeń osobistych i doraźnych świadczeń rzeczowych, ustalają dowódcy jednostek wojskowych. Podstawą do ich ustalenia są:

a) w odniesieniu do etatowych świadczeń rzeczowych - potrzeby mobilizacyjne w zakresie środków transportowych i maszyn;

b) w odniesieniu do świadczeń osobistych i doraźnych świadczeń rzeczowych - zadania planowane do realizacji w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, czas ich wykonania oraz niezbędne do tego siły i środki.

Zapotrzebowania na świadczenia dowódcy jednostek wojskowych składają do wojskowego komendanta uzupełnień, właściwego dla miejsca stacjonowania jednostki wojskowej. Wojskowy komendant uzupełnień składa zbiorczy wniosek, że wszystkie zabezpieczane jednostki wojskowe do wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast), właściwych ze względu na terytorium WKU. Wójtowie, burmistrzowie nakładają obowiązek świadczeń osobistych oraz przeznaczają nieruchomości i rzeczy ruchome na cele świadczeń rzeczowych, stosownie do złożonych wniosków w postaci decyzji. W organach samorządu terytorialnego przygotowuje się wezwania do wykonania świadczeń, które mogą być przechowywane we wspomnianych urzędach, w WKU lub w jednostce wojskowej. Decyzję w tej sprawie podejmuje dowódca jednostki wojskowej.

Wezwania do wykonania świadczenia mogą być doręczane przez urzędy pocztowe, akcją kurierską jednostki wojskowej, małymi akcjami kurierskimi jednostki wojskowej i WKU oraz akcją kurierską urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej i samorządu terytorialnego. Uruchomienie świadczeń następuje w określonym stanie gotowości bojowej, w sposób ustalony pomiędzy wojskowym komendantem uzupełnień a dowódcą jednostki wojskowej.

Świadczenia w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek są wykorzystywane do następujących przedsięwzięć:

1. Osobiste do:

- rozwinięcia akcji kurierskiej i posłańczej, obejmującej doręczenie kart powołania żołnierzom rezerwy oraz wezwań do wykonania obowiązku świadczeń na rzecz obrony;
- obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych;
- zabezpieczenia rozwinięcia i pracy elementów bazy mobilizacyjnej;
- ewakuacji zapasów materiałowo-technicznych;

- innych prac (jak zabezpieczenie medyczne, rozkonserwowanie sprzętu technicznego, strzyżenie osób itp.).

2. Rzeczowe doraźne, to:

- środki transportowe i maszyny wykorzystywane w procesie mobilizacji;

- tereny, pomieszczenia i obiekty;
- pojazdy samochodowe do dowozu żołnierzy rezerwy;
- sprzęt służby zdrowia;
- wyposażenie stacji obsługi i warsztaty;
- materiały pędne i smary oraz inne artykuły.

Przedmioty świadczeń rzeczowych są wykorzystywane do:

- rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej;
- zabezpieczenia bytowania wojsk w warunkach polowych;
- inżynieryjnej rozbudowy terenu;
- załadowania i przemieszczania zapasów materiałowo-technicznych;
- zabezpieczenia medycznego;
- innych prac specjalistycznych, np. rozkonserwowania sprzętu, strzyżenia osób itp.

Świadczenia szczególne - to przede wszystkim udostępnienie pomieszczeń i urządzeń oraz praca ludzi, przygotowujących środki transportowe i maszyny na potrzeby eksploatacji w wojsku oraz do dowozu żołnierzy rezerwy do miejsc mobilizacji.

*

Odpowiednie zaplanowanie i wykonanie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz sił zbrojnych przez organy terenowej administracji rządowej i samorządowej jest jednym z czynników warunkujących osiągnięcie gotowości bojowej przez jednostki wojskowe. Opracowane plany świadczeń i sprawna ich realizacja zapewnią jednostkom wojsko-

wym zaspokajanie potrzeb mobilizacyjnych w zakresie środków transportowych i maszyn oraz zabezpieczą ich mobilizacyjne rozwinięcie.

Sprawne i terminowe realizowanie zaplanowanych przedsięwzięć uwarunkowane jest między innymi należycie zorganizowanym współdziałaniem pomiędzy WKU a organami rządowej administracji ogólnej oraz samorządu terytorialnego. Ciągłe aktualizowanie opracowanych dokumentów oraz odpowiednie zaplanowanie i realizowanie procesu kierowania zabezpieczeniem mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych przez WKU, zapewnia jednostkom wojskowym ich mobilizacyjne rozwinięcie w nakazanych terminach, a to warunkuje osiągnięcie przez nie gotowości bojowej.

LITERATURA

1. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1992 r., Nr 4, poz. 16).

2. Rozporządzenie MSW z dnia 5 maja 1992 r. w sprawie rejestracji przedpoborowych (Dz.U. z 1992 r., Nr 40, poz. 173).

3. Rozporządzenie MSW oraz MON z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie przygotowania i przeprowadzenia poboru (Dz.U. Nr 49, poz. 226).

4. Rozporządzenie MON z dnia 22 czerwca 1992 r. w sprawie zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej oraz przeszkolenia wojskowego (Dz.U. Nr 56, poz. 277).

5. Rozporządzenie MON z dnia 10 czerwca 1992 roku w sprawie zasad określania zdolności do czynnej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz.U. Nr 57, poz. 278).

6. Rozporządzenie MON z dnia 21 lutego 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad i określania zdolności do czynnej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz.U. Nr 31, poz. 113).

7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 1992 r. w sprawie zasad, zakresu i trybu spełniania wojskowego obowiązku meldunkowego oraz uzyskiwania zezwolenia na wyjazd i pobyt za granicą, a także organów właściwych w tych sprawach (Dz.U. Nr 68, poz. 344).

8. Rozporządzenie MON z dnia 10 czerwca 1992 r. w sprawie doręczania wojskowych dokumentów osobistych i trybu postępowania z tymi dokumentami (Dz.U. Nr 51, poz. 233).

9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie poddania kobiet obowiązkowi stawienia się do poboru oraz przeznaczenia ich do czynnej służby wojskowej (Dz.U. Nr 66, poz. 333).

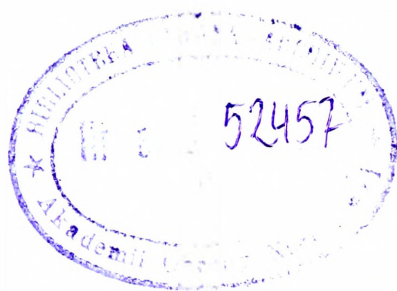
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 1993 r. w sprawie reklamowania osób od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz.U. Nr 29, poz. 134).

11. Rozporządzenie MON z dnia 27 grudnia 1993 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczej służby wojskowej i nadterminowej zasadniczej służby wojskowej oraz przeszkolenia wojskowego (Dz.U. Nr 9, poz. 34).

12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 1993 r. w sprawie świadczeń na rzecz obrony (Dz.U. z 1993 r. Nr 85, poz. 397).

13. Zeszyty Naukowe AON Nr 3/4 z 1991 r. s. 206. Potrzeby mobilizacyjne i wojenne sił zbrojnych.

14. Myśl Wojskowa Nr 11/12 z 1990 r., s. 17.

Druk AON nr 907/WW